BONDIA ARUBA

Sin cama pa tanta gente...
Pero trabao si di mas...

Diasabra 9 di Maart 2024 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

Consul General ta resalta e demanda creciente di studiante Arubiano cu kier bay studia na Merca

Pagina 4

- **"Gobierno di Aruba ta redefini e relacion cu SABA"**
  Pagina 2
- **Minister Hulandes kier mas atencion pa cuido medico specifico na hende muhe**
  Pagina 7
- **FTM investigando doño tras di barco cu a causa contaminacion di azeta na Bonaire**
  Pagina 8

Jhon Freddy Tobon Montoya a bira e ganado di Poeta di Patria 2024

Pagina 2

UNICEF: 230 miyon hende muhe circuncida globalmente

Pagina 22

Honduras: Ex-presidente declara culpable di narcotrafico na Merca

Pagina 11

Jhon Freddy Tobon Montoya a bira e ganado di Poeta di Patria 2024

E aña aki, pa 2024 un biaha mas Comision Celebracion Dianan Nacional (CCDN), Departamento di Cultura Aruba (DCA) hunto cu Comision Arte di Palabra y Fundacion Corector di Papiamento, a organisa e prestigioso competencia pa nombra e Poeta di Patria 2024, cual ta un iniciativa di Sr. Atan Lee den feliz memoria.

E diesun edicion di Poeta di Patria a conta cu 20 participante ken a presenta nan obranan na Museo Historico Aruba (Fort Zoutman) un biaha mas despues cu a bay na Cas Cultura pa un par di aña.

Tambe a conta cu e presencia di minister di Cultura Xiomara Maduro ken a señala cu e evento aki ta uno unda e poetanan ta declama nan amor pa Aruba cu sentimento y esey ta sigur algo cu ta yena tur hende cu orguyo pa motibo cu "Aruba ta orguyo di nos tur."

Minister Maduro a splica cu Poeta di patria a cuminsa cu un iniciativa pa celebra identidad cultural y promove e talento literario di e pueblo, e prome anochi di e competencia di Poeta di patria a tuma luga 14 di maart 2014 na Fort Zoutman mes marcando asina un comienso di un tradicion cu a ricibi un gran acogida y cu a celebra cu entusiasmo durante añanan cu a sigui.

"Esaki ta un muestra di e compromiso di nos tur pa asina e ora ey a traves di poesia promove e arte, nos idioma papiamento y literatura," el a comenta.

E competencia aki no solamente ta fortifica e aspectonan di nos identidad y cultura, e ta enrikece y e ta diversifica e paisahe literario cultural di comunidad contribuyendo na un profundo sentimento di ta pertenece y tin e orguyo nacional, "un poesia ta inspira nos pensamentonan, ta alimenta nos alma cu emocionnan y ta cultiva nos imaginacion," el a expresa.

Durante e dies ultimo aña aki, Poeta di Patria a brinda un plataforma unda talento local a briya y unda e cultura tambe a briya, cada poema ta representa un pida di e alma colectivo, un aspecto di e patria y Aruba su identidad, ta un celebracion unda idioma Papiamento, herencia cultural y cre-

atividad di e talentonan local.

Cada escritor a entrega un (1) obra, e poema mester tabata na idioma Papiamento y por tabatin entre 4 cu 9 strofa; cada strofa mester tabatin 4 frase y por a rima.

Jhon Freddy Tobon Montoya a bira e ganado absoluto di e competencia aki cu e poema "Ki Bal," conhuntamente cu otro 4 participante mas.

Minister di Asunto di Adulto Mayor:

"Gobierno di Aruba ta redefini e relacion cu SABA"

Diahuebs atardi Minister di Asuntonan di Adulto Mayor a reuni cu Jacques van der Scheer, presidente di Conseho di Supervision di SABA pa nabega un curso nobo pa e futuro di SABA.

Segun un comunicado di gobierno, tabata un encuentro sumamente fructifero cu ta habri caminda pa establece un relacion renoba cu SABA, reflehando un compromiso comparti pa progreso y bienestar di nos adultonan mayor. Di e forma aki ta cera un capitulo di añanan largo di conflicto y disputa entre SABA y Gobierno di Aruba.

Un di e enfoke primario di e reunion tabata e solucion di e asunto pendiente di derechonan laboral (rechttrekking) cu ta data desde 2008, afectando numeroso empleadonan cu ta den espera di nan compensacion debido. Gerencia di SABA ta den proceso pa ehecuta e pagonan.

E anuncio di un directora nobo ta marca un era nobo den e trayecto di SABA su maneho y eficiencia operacional. E nombramento recien a ser acepta cu elogio for di Ministerio, mirando esaki como un momento pivotal pa fomenta un relacion mas saludabel entre Gobierno y SABA.

Combersacionnan ta andando pa loke ta trata e subsidio pa 2024, y asina finalmente concretisa acuerdonan mediante e Landsbesluit. E paso aki ta subraya un dedicacion mutuo pa sigura stabilidad financiero y desaroyo sostenibel pa e cuido brinda door di SABA.

Minister Arends ta sumamente satisfecho cu e hecho cu SABA ta duna su maximo esfuerso pa atende cu e ampliacion di cantidad di cama. Esaki ta duna espacio pa aloca mas adulto mayor cu tin e necesidad di cuido 24/7. E ampliacion ta aporta na e meta di Gobierno pa alivia e lista di espera pa luganan den cas di cuido y alabes ta significa e resolucion di SABA pa mehora infrastructura di cuido pa adultonan mayor.

Tambe a elabora ariba e infrastructura cu mester di atencion urgente pa asina por cumpli cu condicionnan vigente pa casnan di cuido. Sigur un punto hopi importante pa crea un infrastructura adecuado y facilidadnan accesibel pa garantisa e cuido di nos Adulto Mayor den un forma responsabel.

Gobierno di Aruba ta redefini e relacion cu SABA unda ambos partido ta expresando optimismo pa e futuro. Door di atende cu asuntonan riba areanan critico di desaroyo, SABA ta prepara pa un futuro marca pa progreso y cuido mehora pa adultonan mayor cu sosten y den cuadro di maneho di Ministerio di Asuntonan di Adulto Mayor.

Hendenan muhe di Aruba a celebra nan dia na Renaissance Convention Center

Ayera na nivel mundial a celebra e Dia Internacional di Hende Muhe caminda Gobierno di Aruba a organisa e evento denomina "Celebracion, Inspira, Inclusion di Hende Muhe" e cual a keda "sold out" den poco dianan caminda hendenan muhe di Aruba di tur area a acerca na Renaissance Convention Center pa celebra e dia aki.

Cu e presencia di prome minister Evelyn Wever-Croes, ken a discuti diferente punto den e conferencia aki, entre nan mas relevante ta, cu hende muhe mester na ta mesa pa dialoga na unda el a bisa cu "si di berdad nos kier pa tene cuenta cu lo cual pa nos ta importante den nos prioridadnan, nos preocupacionnan, nos mester ta na mesa y e ora ey por verwacht di berdad cu ta tene cuenta cu loke ta nos preocupacionnan " el a sigura.

Tema di salud di hende muhe, abuso contra hende muhe y discriminacion di hende muhe ta miho atendi si tin un hende muhe sinta na mesa manera prome minister ta señala.

Ademas, el a informa cu nan a haci un estudio di con e posicion di hende muhe ta na Aruba, kico mester haci pa sigui desaroya y kico ta e retonan, nan a pone esey den e gender policy e cual a sali publica dos aña pasa.

Den e gender policy aki, nan a saca un capitulo e cual ta esun di mas grandi, e cual ta abuso contra hende muhe y mucha muhe, pa motibo cu nan a mira cu abuso contra muchanan muhe ta cuminsa den edadnan hoben y e ta un problema pa e generacion ey tambe, pa e motibo ey el a bisa cu nan ta enfocando hopi riba e parti aki caminda ayera nan a anuncia e comision oficialmente cu tambe tin di haber con hende muhenan ta lanta nan yiunan hende homber, "pasobra lamentablemente ainda parti di e abusonan cu tin ta e rais, ta bin di e hecho cu hende homber ta kere cu e ta mas cu hende muhe y p'esey bo por abusa di dje fisicamente, eynan mi ta kere cu nos mester traha mas riba conscientisacion, el a sigura. Ademas, a trece dilanti cu tin hopi reto como pais, pandemia Covid-19 no a yuda tampoco pero aworaki nan ta bay concentra riba haya sa kico nan tin cu haci pa por ehemplo stop e abuso aki.

Den e conferencia, Central Bureau of Statistis Aruba (CBS) a presenta e resultadonan di e encuesta "Inclusion di hende muhe na Aruba" e cual tabatin como meta pa tin un bista di e inclusion di hende muhe na Aruba, tabata encera ponencianan tocante inclusion di hende muhe na Aruba riba diferente area manera den nan hogar, trabou, organisacionnan di boluntario, clubnan di deporte, institucionnan religioso (misa/iglesia), gobierno, medionan di comunicacion y medionan social.

Tocante con e hendenan muhe na Aruba ta contribui, segun e encuesta un 5% a contesta cu nan no ta contribui na nada, pa esaki Desire Helder director di CBS a declara cu e hendenan cu a contesta esaki mester educa nan mas miho, e top 5 ta indica cu 13% ta contribui na sector construccion, 5% na sector di ciencia y investigacion, 8% na sector di agricultura y pesca, 5% na sector di transporte y 3% na sector di telecomunicacion.

Riba e pregunta si hende muhe tin acceso igual na hende homber den diferente servicio, 94% a indica cu si den areanan di educacion, 92% na plataformanan unda nan por expone nan arte y creatividad, 92% pa ta doño di nan mesun negoshi.

Tocante esnan cu a indica cu hende muhe no tin e mesun acceso cu hende homber, 39% no tin acceso na un trabou bon paga, 37% a indica cu hende muhe tin menos acceso na trabounan segun nan mesun experiencia of nivel di educacion y un 36% a bisa cu hende muhe tin menos acceso pa ta miembro di un Raad van Advies of un directiva. Pa esaki, Helder a sigura cu tin cu enfoca mas riba e punto aki pa haci esey mas miho.

Pa loke ta trata e parti unda hendenan muhe mester ta mas activo, den e top 5 a bisa cu 91% mester ta mas activo den gobierno, 91% mas activo den Parlamento di Aruba, 90% den deportenan, 89% den institutonan financiero y di seguronan y 88% den arte y entretenimento.

Na unda a señala cu no kier mira mas e presencia di hendenan muhe, a indica cu 42% den tiendanan, 39% den sector di construccion, 34% den sector di hotel y restaurantnan, 30% den administracion y 28% den transporte publico.

Ora ta papia di un contribucion pa economia di Aruba, e tres ocupacion mas importante ta servicio y benta cu 29%, sector administrativo cu 19% y funcionnan elemental cu 16%, 48% di e personanan cu ta den funcion di manager ta hende muhe. E top 3 di e sector ta ubica den sector di hotelnan y restaurant, comercio, y actividadnan di trabou social y salud publico.

Consul General di Merca ta resalta e demanda creciente di studiantenan Arubiano cu kier bay studia na Merca

Recientemente Consul General di Merca Margy Bond tabata di bishita na Aruba y durante su bishita Bon Dia Aruba tabatin e oportunidad pa realisa un entrevista cune y toca diferente punto di interes. Un di e temanan cu toca tabata su bishita na Universidad di Aruba como parti di un proyecto di educacion entre Universidad di Aruba y Penn State University.

Tocante e evento aki Consul General Bond a splica cu e tabata un recepcion pa celebra e prome Programa di Intercambio di Ingenieria Sostenibel entre Universidad di Aruba y Universidad di Penn State.

“Nunca nos tabatin uno asina prome,” el a remarca. El a sigui splica cu e manera con e programa a wordo traha ta cu tin un profesor di Penn State y un profesor di Universidad di Aruba cu a bin hunto y a traha e curriculum y e syllabus. Tin un total di 13 studiante cu a inscribi pa participa den e programa aki, shete studiante di Merca y seis studiante for di Aruba y e siman aki ta e parti presencial di e siman.

El a indica cu e studiantenan ya a traha y conoce otro virtualmente pa discuti un proyecto cu ta pa yuda Amsterdam Manor Hotel identifica maneranan pa ta mas sostenibel y mas berde pa futuro. E studiantenan di Penn State a biaha pa Aruba e siman aki y a conoce e studiantenan Arubiano.

Segun el a sigui splica parti di e programa ta inclui cu e studiantenan ta bishita Amsterdam Manor Hotel pa papia cu e gerencia, haya tur e datosnan y informacion, y despues nan lo traha riba e proyecto ey hunto den ekipo. E proyecto lo continua durante henter e semester te na final ora nan tarea final ta pa presenta nan resultadonan.

“Nos ta hopi contento pasobra no solamente e ta un intercambio educativo, cual nos kier traha mas di esakinan, pero tambe e ta un oportunidad pa nos uni mentenan hoben y sector priva tambe, y academia y educacion y gobierno pa pensa riba kico ta e solucionnan pa energia limpi, kico ta e solucionnan pa sostenibilidad, con nos por traha riba e asuntonan ey pa futuro. Asina ta cu nos ta hopi emociona pa e intercambio,” Consul General Bond a resalta.

Otro proyecto cu e Consul General a menciona ta EducationUSA, cual tambe ta parti di nan oferta educativo. EducationUSA ta un programa cu e Consulado Mericano a cuminsa durante pandemia, y cu a lansa back aña pasa.

El a indica cu actualmente, pa e programa aki, nan ta wardando pa e nombramento di un consehero educativo full-time, ademas di e otro conseheronan educativo cu ta presente. EducacionUSA ta un programa unda cu studiantenan di scol secundario of post-secundario, por haci un cita y bishita EducationUSA, papia cu un di e conseheronan, y haya tur e conseho necesario den caso cu nan kier continua nan estudio na Merca.

El a splica cu e tarea di e consehero ta pa yuda identifica si e studiante kier bay pa un programa di dos aña of di cuatro aña, kico e mester pa haci e testnan standardisa manera e SAT, con pa yena e solicitud di scol, si ta posibel pa haci un tour virtual of biaha pa bishita e scol, y despues na final, ora cu e studiante a haci tur e aplicacion, nan ta yuda cu e aspecto di ayudo financiero, tur loke tin di haber cu wordo acepta na un di e universidadnan.

Consul General Bond a enfatisa cu EducationUSA lo yuda e studiantenan cu tur aspecto y lo yuda e mayornan tambe, for di con pa saca un cita pa visa, con pa prepara, te na kico pa haci prome cu bay pa Merca.

“E ta un servicio completo, gratis, di conseho educativo, y nos ta hopi contento cu e programa ey tambe. E ta demostra cuanto nos ta considera cu educacion ta un oportunidad pa Arubianonan, un oportunidad pa intercambionan pa tambe Mericanonan ta expuesto na Aruba, y un oportunidad pa Arubianonan biaha y studia na Merca,” el a remarca.

Consul General Bond a menciona cu aworaki ta bay tin consehero educativo full-time na Aruba, locual ta un señal cu un demanda creciente pa studiantenan di Aruba sigui nan estudio na Merca.

El a indica a pesar cu e no tin e cifranan specifico riba cantidad di studiantenan, nan ta mira hopi interes di hende cu ta desea un alternativa, cu no necesariamente kier studia na Hulanda, posiblemente kier studia na Merca. El a agrega cu tradicionalmente hopi atleta for di Caribe Hulandes ta bay Merca y nan ta wordo recluta, pero tin tambe hopi hoben cu no ta atleta, y nan kier mira e studiantenan aki haya e oportunidad di tambe bay studia na Merca.

El a agrega cu conhuntamente cu esaki tin e trabou cu Ministerio di Educacion y cu Gobierno di Aruba ta haci pa desaroya asociacionnan y acuerdonan riba nivel local cu institutonan Mericano y cierto scolnan specifico.

Segun e Consul General a indica Ministerio di Educacion a cera, te cu aworaki, acuerdo cu nuebe scol na Merca pa studiantenan di Aruba por sigui nan estudio na Merca. E logro grandi aki, el a reconoce cu su persona mes no por tuma credito pa e acuerdonan di inscripcion local cu gobierno cu a desaroya pasobra e no ta un area cu consulado Mericano por promove cierto scolnan so pa inscripcion local, pero sinembargo, el a resalta, ta algo cu nan encurasha.

“Nos semper ta contento pa duna nos propio guia of duna cualkier conseho, pero en general e mester ta un programa cu a wordo desaroya pa Gobierno di Aruba. Y tin un representante na Washington, e Minister Plenipotenciario, Zulema Erasmus, y e ta na e luga aya awor. Y esaki ta un di su prioridadnan pa sigui cu e trabou di alcance cu institutonan Mericano pa haya e asociacionnan pa inscripcionnan local,” el a remarca.

El a agrega cu e Consulado Mericano ta hopi contento cu esaki ta un prioridad y el a indica cu e nuebe acuerdonan cu Aruba tin cu scolnan na Merca, Aruba tin mas asociacion pa inscripcion local cu cualkier otro pais den Caribe Hulandes. “Y nos kier mira esaki ripiti, y nos kier mira mas,” el a subraya.

BONDIA ARUBA

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V. Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Andreina Morillo
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
sulaika.croes@cspnv.com
Sulaika Croes

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

Editorial

Sin cama pa tanta gente...

Pero trabao si di mas...

Porfin nos a cuminza haya hende cu ta yama cos na nan nomber, den e debate tocante e actual escasez laboral cu ta afecta henter nos economia. Director di Camara di Comercio den un recien rueda di prensa a referi na e problematica aki, entre otro e fenomeno di enbehecimento rapido di nos poblacion, afecta tambe pa e tasa di nacimento cu a cay dramaticamente den un periodo hopi cortico. Aruba ta un di e casonan mas exitoso di 'famia planea' rond mundo unda den poco tempo nos a bandona completamente e modelo di famia cu mas di dos yiu. Loke no a menciona ta cu nos no a para eynan, sino cu actualmente nos tin un tasa di nacimento cu a cay bao di e nivel di cantidad di fayecimento, ambos alrededor di 900 pa aña. Si esaki continua, nos lo tin un presion mas grandi ainda pa importacion di labor, independiente di e grupo grandi di persona di edad cu ta bay cu pension y, importante, ta opta pa no traha mas. Nos ta bisa esaki pasobra hasta den paisnan hopi mas prospero cu esun di nos ta mira e fenomeno di persona di edad cu ta traha, mas tanto part time. Aki no ta ni papia di esey.

Pero ban bolbe un rato na unda tur esaki a cuminza. Loke nos ta debati awe, no ta pasobra awor a descubri esaki. Na momento cu na final di decada di añanan 1980 a tuma e decisionnan clave pa hiba Aruba na e nivel di turismo actual, ya tabata visto cu lo tabata necesario e importacion masivo di trahador di exterior, pasobra e tempo ey caba Aruba no tabatin suficiente trahador. Nos sa cu tin hende cu ta keda teima tocante e Arubiano sin trabao, pasobra cierto grado di desempleo semper lo t'ey y e ta minimo awor. Tin hende desemplea pero nan no ta desea e trabao disponible o no ta adecua pa e trabao specifico ey. Esaki a haci cu desde e tempo menciona, mas di 30 aña pasa, nos tabatin mester di un grupo sustancial di trahador di exterior, cu a bin, a keda y pa un parti considerable awe ta ciudadano di nos pais. Hasta cu despues di e 30 aña ey hopi di nan ta pertenece na e grupo di pensionado cu awor mester reemplaza.

Den tur esey, nos no a ni papia ainda di e mas reciente crecemento den turismo, cu un aumento considerable di acomodacion turistico den casi tur categoria, cu actualmente ta causando un necesidad hopi mas grandi ainda di importa labor pa satisface e demanda cu ta afectando practicamente tur sector economico. Ningun hende mester mustra sorpresa o indignacion, berdadero o fingi, pasobra nos ta den e situacion actual, pa decision descabeya di gobierno(nan), durante mas di trinta aña caba...

Sin embargo, e asunto cu ta haci tur esaki mas grave ainda ta e respuesta mancaron cu gobernacion a duna na esaki durante henter e periodo ey. Nunca den tur e tempo ey tabatin un maneho agil y transparente, aunke tabatin esfuerzo di empleadonan publico individual. E maneho mal pensa y ehecuta ey a contribui y stimula corupcion den un di e tramitenan mas vulnerable di henter gobernacion. No bin bisa cu no ta berdad, pasobra no ta pornada nos tin un ministro responsable pa corupcion cera pa varios aña, y otro cu inexplicabemente no a ser huzga pa esaki, solamente pa bende tereno publico. Otro a perde puesto pa corupcion riba insistencia di Hulanda y varios director mester a bay pa via di corupcion na e departamentonan concerni. Nos ta na 2024 y ainda ta imposible pa mira un maneho agil, consecuente y transparente.

Pakico no tin mehoracion?

Si pa tanto aña escasez laboral ta un hecho innegable, pakico gobernacion no ta haci un mihor trabao di acepta y tramita entrada di stranhero? Mas di trinta aña di contempla e maneho mancaron di varios gabinete mester hiba nos na e conclusion cu aki tambe principio di bon gobernacion no ta cuadra cu e afan di politico di mantene un control directo riba e proceso, den varios caso pa facilita probecho personal. Nos tin hopi aña ta observa e fenomeno cu cada ronda di asina yama 'mehoracion' ta bin cu mas exigencia, aumentando e presion riba e empresario pa 'regla e cos di otro manera'...

Riba tur esaki ta bin e decision descabeya di e actual gabinete di pone tanto e aspecto laboral como e permiso di residencia, cu mester pertenece na cartera di husticia, bao di e ministro encarga cu labor. Nos tin dos aña y pico di e maneho nobo aki y nos a haya siquiera un señal di mehoracion bao di e mando nobo aki? Fuera di e conflicto cu e directora di Dimas, te den corte unda e ministro cada vez a perde, nos no a mira nada cu remotamente ta parce mehoracion.

Kico tur esaki lo significa pa e empresario cu kier mira un salida? Cu e mester yuda su mes. E sugerencia pa mas training na localnan no tin sentido pasobra practicamente no tin oferta local pa ningun trabao. Si mester training lo ta pa e empleado cu mester drenta e pais ainda, y esey ta core pa cuenta di cada empresario mes... Ley laboral cu mester cambia pa haci retiro mas facil? Ban haci un encuesta, o investigacion, cuanto hende local tin un contrato laboral fiho ainda. O, caso contrario, nos ta keda hunga 'caco scondi'? 'No hay cama pa tanta gente'? No, pero trabao si tin, demasiado...

Parlamentario independiente Ryçond Santos do Nascimento ta splica su voto na fabor di Invoeringsverordening Wetboek van Strafvordering

Riba dia 4 di maart ultimo, Santos do Nacimento a vota na fabor di introduccion riba den april 2024 di e ley cu Professor de Doelder a prepara, y awo e ta splica e motibonan tras di su voto, despues di a ricibi critica pa esaki den medionan di comunicacion local.

Segun Santos do Nascimento, "un voto pro e introduccion di e ley 'ki ta un voto: pro mehoracion di e derechonan di victima; pro combati criminalidad y pro mehoracion di derecho di detenido."

Santos do Nascimento ta enfatisa cu ta un mentira "cu segun ley vigente e detenido ta pasa den un cel na Warda di Polis un maximo di 10 dia." "Esey ta un mentira, pasobra e ley vigente ta permiti pa wanta un detenido un maximo di 26 dia den un cel na Warda di Polis. E Wetboek van Strafvordering ta permiti un detenido pasa tanto su 2 + 8 dia di inverzekeringstelling como su 8 + 8 dia di bewaring na Warda di Polis (lesa articulonan 87 y 93 di e Wetboek van Strafvordering vigente).

"E ley nobo ta limita detencion den un cel na Warda di Polis na un maximo di 3 + 3 dia. Esey kiermen cu e ley nobo ta baha e maximo di 26 dia na Warda di Polis te na 6 dia. Segun e ley nobo (lesa articulonan 93 y 94 di e Wetboek van Strafvordering nobo) e bewaring ta baha na 14 dia y mester tuma luga na Huis van Bewaring."

Ademas, el a enfatisa cu e ley nobo ta introduci exigencia di maximo 6 dia na Warda di Polis, y minister di Husticia a uza un Nota di Cambio pa crea un uitstel temporario di e regla nobo di inverzekeringstelling y bewaring pa motibonan logistico.

Tambe Santos do Nascimento a haci referencia un carta di Orde van Advocaten cu ta pidi Staten pa no aproba e Nota di Cambio di minister, bisando: "Constitucion ta duna gobierno e derecho exclusivo di cambia un proyecto di ley cu gobierno ta presenta na parlamento, te ora cu parlamento ta aproba of rechasa e ley. E Nota di Cambio ta bira parti integral di e proyecto di ley (lesa articulo V.5 inciso 1 di nos Staatsregeling). E carta di Orde van Advocaten ta un berguensa pa abogacia na Aruba, pasobra e ta demostra cu Orde no ta compronde e proceso legislativo manera e ta hancra den nos Constitucion y cu Orde no a compronde kico e Nota di Cambio ta encera ni kico su consecuencianan ta. Un voto contra e Invoeringsverordening Wetboek van Strafvordering ta un voto contra derechonan humano fundamental."

Pa finalisa, e parlamentario ta aclaria cu "oposicion no kiermen cu bo ta vota contra pa ta contra. Bo ta vota pa bienestar di Pueblo. Ora Gobierno ta haci algo bon pa Pueblo, ta bo obligacion etico y moral manera parlamentario pa vota pro."

Asina bon
Nos Papiamento ta...?

Tocante 'teerball' o 'bola di teer'...?

Den nos edicion di e siman aki, atencion un biaha mas pa e incorporacion o adopcion reciente di palabra y termino di otro idioma, cu ya tin nan equivalente den nos vocabulario. E motibo pa ripiti – parcialmente – loke den anterior edicionnan a bin dilanti ta cu e cambionan señala ta tumando lugar actualmente, y ta recomendable trata nan mesora pa preveni uso incorecto o innecesario.

Por ehemplo: un palabra cu nos a bin topa den nos propio edicion reciente ta: 'teerballs'. Aki nos a keda cu un traduccion cu por tabata mihor; e ta referi na e bolanan di crudo (di petroleo) cu ta bin di e barco cu a kenter banda di Tobago algun siman pasa y cu den e dianan aki a yega nos isla. E palabra na Ingles lo ta 'tar ball' cu no mester traduci como 'teerball'. Usa e palabra 'teer', originalmente di Hulandes ta corecto, pasobra e ta referi na e tipo di material aki. Kico ta un bon traduccion? Nos lo sugeri un 'bala di teer' o 'bola di teer'.

Nos conoce di antaño e expresion, usa ora nan sirbi bo un te o koffi demasiado fuerte: "Conchale, loke b'a duna mi ta manera 'koolteer'." Kico ta 'koolteer'? Esey ta un tipo di azeta cu anteriormente tabata usa pa conservacion di madera contra humedad, manera palo di luz, rail pa trein y otro material usa pafor di cas. Awendia ta papia mas di 'carbolineum' cu ta un producto casi similar.

<u>'Retire' o 'retira'?</u>
Un di e terminonan na Ingles cu nos ta mira aparece den prensa local ta 'retira', cu ta ser usa pa traduci 'retire' o 'retired'. Esaki ta traduci corectamente cu 'pensiona', y un 'retiree' ta un 'pensionado'. Den nos Papiamento 'retira' tin otro significado, cu tin su origen den Spaño, y ta ser usa por ehemplo den caso di kita un persona di trabao. Tambe 'retira' ta significa tambe revoca algo, hala algo atras, por ehemplo, 'retira' un propuesta.

<u>GDP y Producto Domestico o Producto Interno Bruto</u>
Den varios publicacion nos ta bin topa cu dos variante di loke na Ingles ta Gross Domestic Product (GDP). E variantenan ta 'Producto Domestico Bruto' y 'Producto Interno Bruto'. Di unda nan ta bin? Producto Domestico Bruto ta un traduccion directo for di Ingles, mientras cu Producto Interno Bruto (PIB) ta e adopcion di e termino manera cu e ta di Spaño. Cual di nan tin preferencia? Nos lo conseha usa e formato di Spaño, pasobra mas en general nos ta usa e idioma ey como promer referencia, pero nos no ta reclama ningun autoridad den esaki. Ya cu nos ta tratando e tipo di terminologia aki, ta bon pa elabora tambe riba otro termino parecido. Nos ta ripara cu tin ora hende ta confundi entre Gross National Product (GDP) y Gross National Product (GNP). E diferencia entre e dos metodonan di medicion aki ta cu GNP ta referi na valor di tur producto y servicio produci pa ciudadano di un pais, tanto dentro di e pais como den exterior. GDP ta midi e valor di tur producto y servicio produci dentro di e pais, tanto pa ciudadano como pa residente stranhero. Loke ta usa mas tanto den cifra cu ta publica ta e Producto Interno Bruto. Na Papiamento nos lo usa anto Producto Nacional Bruto, sin demas discusion.

Bay wak y no wak nada
Un custumber un poco peculiar cu nos a desaroya den nos Papiamento ta cu, diferente cu otro idioma, nos no ta haci un bon disticion mas den loke den otro idioma ta e diferencia entre 'mirar' y 'ver', na Hulandes 'kijken en zien'; na Ingles 'to look and to see'. Kico ta e caso cerca nos? Cu hopi hende no ta haci e distincion aki; nan ta usa e verbo 'wak' pa ambos. Tin momento cu esey no ta problema, dependiendo di e contexto. Pero tin hende cu por bisa bo: "Mi a bay wak y mi no a wak nada." Cincuenta aña pasa ainda lo bo por a haya e comentario: "Bo kier men, bo a bay <u>wak</u> y bo no a <u>mira</u> nada..." Awendia e custumber a pega caba y pa mayoria di hende esey ta completamente normal, pero pa mayor claridad no tin ningun obstaculo pa haci e diferencia entre 'wak' y 'mira'; tur dos verbo ta existi den nos idioma y haci e distincion sigur ta haci un diferencia.

Hulanda:

Minister kier mas atencion pa cuido medico specifico na hende muhe

(NLTimes)—Minister di Cuido Medico Pia Dijkstra kier mas investigacion den problemanan di salud specifico na hende muhe. El a haci un yamado na e sector di cuido medico pa cuminsa cu esaki y a priminti pa haci un "cantidadnan substancial" di esaki disponibel pa facilit'e, NOS ta reporta. Un estudio pa e Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie (NVOG) y Women Inc. a descubri cu esaki por spaar biyones di euro pa aña.

E investigadonan a descubri cu condicionnan specifico na hende muhe manera endometriosis, sintomanan di menopausa of problema cu e suelo pelvico ta afecta casi tur hende muhe. Asina mes dokternan sa duna mal diagnosis of ta descarta sintomanan manera "problemanan femenino cu ta parti di ta un muhe." E por tuma varios aña pa un hende muhe haya un diagnosis corecto. E diagnosis di endometriosis en averahe ta tuma shete pa dies aña despues di e prome sintomanan.

Segun e investigadonan, cuatro desorden comun—problema cu suelo pelvico, desordennan di ciclo menstrual, desordennan relata cu hormoon y problemanan vulvar—ta costa Hulanda entre 2.5 y 7.8 biyon euro den 2022, principalmente den e forma di ausencia y cuido innecesario mientras cu hende muhenan ta purba haya un diagnosis corecto.

E costo di berdad ta probablemente hopi mas halto. E costo di cuido medico cu hende muhenan mester paga p'e prome cu nan haya un diagnosis corecto y tratamento ta dificil pa cuantifica. "Si e diagnosis di endometriosis ser registra, e no ta bisa cu un persona a bay na clinicanan di dolor y dokternan gastrointestinal y a haci test di sanger," segun Amrah Schotanus, un di e investigadonan, a conta NRC diabierna. "Pro nos sa for di ginecologonan y cardiologonan cu esaki mayoria bes ta loke ta sosode."

Dijkstra a responde riba e estudio diabierna. El a yam'e incomprendibel cu no hopi tiki conocemento riba cuido medico specifico na hende muhe. "Nos tin mas cu 8.8 miyon hende muhe den nos pais, y casi tur muhe ta experencia un desorden asina. Sin e conocemento, nos no por trata nan adecuadamente."

Merca:

Clinica na Alabama ta resumi tratamento di IVF bao ley nobo

(AP)—Al menos un clinica na Alabama a resumi den tratamentonan di in vitro fertilisacion (IVF) despues cu e gobernador a firma un legislacion den ley protehando proveedornan di posibel riesgo legal. Esaki a ser dicidi pa un corte cu a egualisa embryonan gevriesd cu muchanan.

Alabama Fertility Specialists a conduci varios transferencia di embryo diahuebs, segun media a reporta. Video for di CBS News a mustra empleadonan celebrando cu un brindis, y Dr. Mamie McLean a bisa cu pa mira pashentnan atrobe tabata "increiblemente emocionante."

Alabama Fertility tabata entre tres clinica cu a pausa e proceduranan despues cu e Corte Supremo di Alabama a dicidi luna pasa cu tres pareha, di ken nan embryo a ser destrui den un accident na e facilidad, por persigui un caso di morto inhusto pa nan "muchanan extrauterino." E huicio, tratando un embryo mescos cu un mucha of fetus gestando bao e statuut di morto inhusto, a causa preocupacionnan tocante riesgonan pa clinicanan.

E ley nobo, cual a tuma efecto inmediatamente ora e firm'e diaranson anochi, ta proteha proveedornan for di persecucion y casonan civil "pa e daño na of morto di un embryo" durante servicionan di IVF.

University of Alabama na Birmingham a bisa den un declaracion diamars cu e tabata "trahando pa schedule pashent of reschedule pa tratamentonan lo mas pronto posibel," pero no a bisa exactamente ki ora esey lo ta. Un vocero no a responde inmediatamente na un e-mail diabierna.

"Pashentnan di ken nan circunstancianan di salud of fase di tratamento ta rekeri urgencia lo ser poni riba schedule prome," e declaracion a bisa. E Center for Reproductive Medicine na Mobile a bisa den un declaracion cu e lo no re-habri te ora cu e tin claridad legal "riba e extento di inmunidad" cu e ley estatal ta provee.

"Na momento aki, nos ta kere cu e ley ta falta adresa e webonan fertilisa actualmente warda den henter e estado y ta laga retonan pa dokternan y clinicanan di fertilisacion purbando di yuda famianan merecido haya yiu di nan mes," e declaracion a bisa.

E centro tabata un acusado den e casonan di morto inhusto cu e Corte Supremo di Alabama a considera den su huicio di IVF luna pasa.

BONDIA ARUBA

Miles di paspoort Hulandes horta den atake di ransomware ta disponible riba dark web

(CuraçaoChronicle) – Miles di paspoort Hulandes ta disponible riba e asina-yama dark web. Esaki y otro documentonan sensitivo tur a wordo horta den atakenan di ransomware (of secuestro cibernetico) riba companianan Hulandes den ultimo lunanan, segun RTL Nieuws ta reporta despues di monitoria atakenan cibernetico y e datonan horta den nan pa henter un aña.

E noticiero a haya copianan digital di mas di 5,100 documento di identificacion Hulandes publica riba e dark web. Tambe a haya otro documentonan sensitivo di miles di persona Hulandes, incluyendo declaracionnan di cuenta di banco, pay slip, y hasta documentonan di divorcio. Actornan malicioso por usa documentonan asina pa comete fraude di identidad.

Segun RTL, awo nan tin miedo cu criminalnan ta bay eventualmente malusa nan identidad.

A horta e documentonan den atakenan di ranswomware riba companianan Hulandes. Ransomware ta un tipo di malware cu ta codifica e data den computernan infecta. Victimanan mester paga un rescate pa haya nan data back, den un tipo di secuestro. Si e compania nenga di paga e rescate, e criminalnan ta publica e data horta. Decenas di compania Hulandes a bira victima di atakenan di ransomware den lunanan recien. Mas di 30 no a paga e rescate. Segun RTL, un averahe di 160 ID, usualmente di empleado of cliente, a ser horta di cada un di nan. Varios di e compania aki a bisa cu nan tabata dispuesto pa paga, pero no por a haya manera con pa hacie – e e-mailnan di e hackernan a bay den e folder di spam.

E documentonan horta ta agrupa y bendi na otro criminalnan cibernetico, segun e noticiero. E bundle di documento ta costa entre algun decena te centenares di euro.

E cantidad di data horta ta un “gran preocupacion”, Autoridad Hulandes di Proteccion di Data a bisa RTL Nieuws. E consecuencianan di hortamento di identidad por ta “particularmente drastico.” Den fraude di identidad, e criminal ta posa como otro persona pa registra pa subscripcion of busca credit card, entre otro.

Corsou ta tuma stapnan significante den lucha contra corupcion

(CuraçaoChronicle) – Conseho di Minister di Corsou unanimamente a bay di acuerdo pa inicia e proceso di ratificacion di Convencion di Nacionnan Uni contra Corupcion (UNCAC).

E convencion aki a keda adopta pa Asamblea General di Nacionnan Uni dia 31 di october di 2003, y a drenta na vigor dia 14 di december, 2005, marcando e compromiso global pa atende corupcion den sectornan priva y publico.

UNCAC, e prome tratado anticorupcion internacional legalmente obligatorio, ta obliga paisnan pa implementa medidanan pa combati corupcion den tur forma. Esaki ta inclui prevencion, procesamento criminal, cooperacion internacional y recuperacion di activonan adkeri mediante corupcion. E ta enfatisa e importancia di integridad, responsabilidad y transparencia dentro di agencianan di gobierno y sector priva.

Ratificacion di e convencion aki na man di Corsou ta significa sosten activo pa investigacionnan riba corupcion y promocion di bon gobernacion. Door di participa den UNCAC, Corsou tin meta pa aumenta transparencia y reforsa participacion di sociedad den prevencion di corupcion.

UNCAC ta consisti di ocho capitulo cu ta bay den medida di prevencion, cumplimento di ley y cooperacion internacional. Promove colaboracion internacional ta un punto di enfoke di e convencion, incluyendo asistencia den investiga y procesa casonan di corupcion. Tambe ta curasha estadonan pa mehora transparencia y reforsa participacion publico den procesonan di prevencion.

Follow The Money investigando doño tras di barco cu a causa contaminacion di azeta na Bonaire

(BES-reporter) – Periodistanan investigativo, Lukas Kotkamp y Daniel van Kessel di e organisacion di periodismo investigativo Follow The Money ta bezig durante varios siman caba, purbando di identifica e compania- y individuonan responsable pa e tugboat cu a kenter cerca di Tobago mientras tabata transporta diesmiles di bari di azeta.

Documentonan ta sugeri un historia complica di doñonan, involucrando Star Goods Petroleum y varios entrepreneur Dominicano. E doñonan ta parce di ta haciendo esfuersonan pa no keda identifica, esaki mirando un cantidad di compania, trust office y frontmen.

Tanto Bonaire como Trinidad & Tobago kier pa e doñonan di e barco en cuestion para responsable pa e daño causa na e naturalesa di e dos isla. Expertonan ta pronostica cu ta bay ta un reto pa haya e doño pa asina pon’e para responsable.

E dos periodista ta conclui den nan articulo cu a pesar di acuerdonan internacional, ta keda duda si ta bay logra algun dia haya compensacion pa e daño ambiental cu a sufri a consecuencia di e oilspill. E oilspill aki tambe ta afectando costa di Aruba, manera CMO a indica.

Potret di STINAPA Bonaire.

Decision tocante hefe di NATO nobo probablemente posponi te juni

(NLTimes)—Mark Rutte kisas lo mester warda mas largo prome cu e haya sa si e lo bira e Secretario General nobo di NATO. E decision tocante e posicion halto dentro di e aliansa militar lo probablemente ser posponi te juni, segun fuentenan cerca di e gobierno Hulandes y diplomaatnan Europeo a conta AD.

E anticipacion tabata cu e sucesor di Jens Stoltenberg lo ser anuncia den april. Pero e temporada ta mustra imposibel pa logra. E 32 paisnan actualmente den NATO mester acorda unanimamente riba un candidato. Romania y Hungria ambos a opone e apuntamento di Rutte.

Diaranson, minister di asunto exterior Hungaro Péter Szijjártó a bisa cu su pais "siguramente no por apoya un homber" cu a purba previamente pa "trece Hungria riba su rudia" pa hefe di NATO. E tabata referi na un declaracion cu Rutte a haci tres aña pasa ora Hungria a adopta legislacion anti-LGBTQ+.

E protestanan publica aki a "cambia e temporada," manera un fuente cerca di e gobierno Hulandes a conta AD. Tambe nan ta crea espacio pa otro paisnan "puntra pa cosnan" den un intercambio pa apoyo pa Rutte, e fuentenan a bisa. "Esaki ta particularmente inconveniente pa Hulanda."

Hungria tin un habito di puntra pa cosnan den un intercambio pa apoyo, e fuentenan a bisa. "Esaki ta sinti hopi transaccional, y nossa esaki for di Viktor Orbán," un diplomaat di Bruselas a conta e corant. Por ehempel, e prome minister Hungaro a opone permitiendo Suecia di drenta NATO te despues cu Hungria a haya un acuerdo faborabel riba fighter jetnan Sueco. No ta claro kico e kier di Hulanda, e diplomaatnan a bisa.

E retraso por ta fastioso pa Rutte, pero e no ta noticia malo pa Hulanda, cu e proceso di formacion di gabinete tambe experenciando un retraso. Esaki ta duna negociadonan dos luna mas pa forma un coalicion prome cu Rutte enfrenta e decision di si e ta retira como prome minister si e haya e trabao na NATO.

Studiantenan internacional ta sinti menos acepta na Hulanda y ta preocupa tocante futuro

(NLTimes)—Studiantenan internacional mayormente gusta studia na Hulanda. Asina mes, nan a nota un sentimento negativo cu ta creciendo contra nan y nan ta preocupa tocante nan futuro eynan, segun De Volkskrant ta reporta despues di encuesta 358 studiante internacional. "Nos ta ser inhustamente culpa pa tur sorto di problema, pero nos ta solamente e scapegoats," un a conta e corant.

E cantidad creciente di studiante internacional den educacion halto Hulandes ta keda un topico di discusion. Pa basta aña, politiconan, institucionnan di educacion, y empresanan activamente a recluta studiante for di otro pais pa sigui expande e posicion di Hulanda como un pais di conocemento y innovacion. Pero awo cu e salanan di lectura ta demasiado yen y tur hende ta notando un deficit den vivienda, e sentimentonan a cambia pa descurasha studiante for di exterior.

Gobierno a desaroya un pakete di medida pa duna institucionnan di educacion halto mas control riba entrada di studiante internacional. Por ehempel, cierto curso duna den Ingles lo, cuminsando awo, ser duna den Hulandes so, y tur curso popular duna den Ingles lo tin un opcion Hulandes tambe. E universidadnan tambe a anuncia cu nan lo no introduci ningun curso nobo duna den Ingles. Minister di Educacion Robbert Dijkgraaf tambe ta trahando riba un ley permitiendo universidadnan di rechasa studiante for di pafo di Europa pa cierto curso.

Tur esaki tin su efecto caba. E cantidad di studiantenan internacional a reduci un tiki e aña academico aki pa prome biaha den varios aña. E studiantenan internacional cu a participa den e encuesta a nota un cambio den biento. Menos cu mita ainda ta sinti acepta eynan, y nan ta preocupa tocante e manera cu politiconan ta papia tocante nan y con nan ta ser mira pa resto di sociedad. Algun a cuminsa experencia reaccionnan negativo caba for di studiantenan Hulandes.

A pesar di e deficit den vivienda, heimwee, y "falta di montaña," e dificultad creciente pa traha amistad cu e "Hulandes xenofobico", y e problemanan cu ta ser culpa riba nan, mayoria studiante ta sinti contento cu nan decision pa studia na Hulanda, nan a conta e corant. Mita di e studiantenan cu ken De Volkskrant a papia ta plania pa keda den Hulanda despues di nan estudio y crea un bida eynan.

Cuatro adolescente deteni pa supuesto asalto sexual di un muhe di 32 aña den parke na Helmond

(NLTimes)—Polis a detene cuatro sospechoso na comienso di siman den conexion cu un asalto sexual cu a sosode na december den un parke na Helmond. Tres di e persona deteni ta hobennan di 17 aña, y e otro ta un aña mas jong, polis a confirma. Tres di e cuatro sospechoso ainda ta den costudia.

"E ofensa sexual ey a ser cometi diasabra dia 16 di december 2023 rond di 4or di mainta," polis a bisa den un update diabierna. E victima, un muhe di 32 aña, a ser asalta den e Burgermeester Geukerspark. Polis a bisa prome cu dos homber a yuda cuida pa e victima y a provee ayudo medico prome cu nan a reporta e crimen na polis riba Kanaaldijk.

E tempo ey polis a conduci un investigacion forensico y a rondia den bario pa testigo. Tres mucha homber a ser persigui den e caso dia despues, di 15, 16 y 17 aña. Nan a ser libera for di costudia y descarta sospecha riba nan e siguiente dia.

"Despues e investigacion di polis a continua mesun intenso y eventualmente a resulta den cuatro sospechoso cu a ser deteni diamars mainta," polis a bisa. E sospechoso ta bin for di municipionan di Dronten, Tilburg y Waalkwijk. Un di e hobennan di 17 aña a ser libera, polis a bisa diabierna. "E otro tres ta sospechoso den envolvimento di un crimen sexual. Mas investigacion lo determina ki rol nan a hunga."

Alto mando di Ehercito Peruano envolvi den hortamento di combustibel

(Infobae) – Den un mega operativo, cu a tuma luga ayera den prome oranan di mainta, Polis Nacional di Peru (PNP) a detene cinco persona relaciona cu e organisacion criminal "Los Jefes". E personanan aki presuntamente tabata dedica na hortamento di combustibel destina pa Ehercito di Peru.

A realisa e procedemento na dos luga, Lima y Huancayo, unda a duna di conoce con e combustibel cu mester a yega na Brigada di Huancayo, nunca a yega na su destino final. Segun, personal di ehercito presuntamente tabata desvia e recursonan aki pa nan beneficio personal, na luga di sigui e protocol estableci pa su distribucion.

Integrantenan di e red aki tabata busca contacto cu e institucion pa logra nan proposito, asina nan a yega te e hefenan. Di acuerdo cu videonan di PNP, por mira e intervencion y detencion di e personanan presuntamente implica den esaki.

Di acuerdo cu investigacionnan, a logra desvia casi 6 mil galon di petroleo, loke ta ekivalente na mas di 13 mil dollar . Te ayera, a bira conoci cu nan a pasa un proceso di identificacion y nan a keda deteni di manera preliminar pa 7 dia.

Entre e detenidonan ta Roberto Percy Huamaní Riveros, general di Brigada den actividad y director di Fabrica di Armanan y Municion d Ehercito; general Jorge Luis Yanac Chávez, Fidel Wilber Mogrovejo Tejada, nan ta suboficial tecnico.

E abogado a manifesta cu Jorge Exsedio tabata fungi como hefe di Abastecemento di Ehercito y e tabata encarga di "firma e carchinan cu combustibel cu tabata sali."

Di acuerdo cu e tesis fiscal, Mogrovejo Tejada tabata e lider di e organisacion criminal aki, mientras tanto, e generalnan ta señala como complice.

Esaki no ta prome biaha cu ta reporta e delito aki den institucion, debi cu na februari di e aña aki, a publica riba medionan local e hortamento di combustibel cu orden di un comandante.

Ademas, segun Ministerio Publico ya caba tabata investiga e caso prome cu lo a bira publico y e hefe di Informacion di Ehercito, Fernando Uribe, a declara cu a "cuminsa un investigacion extenso," ademas el a sigura cu "e personanan responsabel ta bay haya sancion di acuerdo na e regimen disciplinario di Forsa Arma." Den e denuncia aki, un sargento a duna su testimonio clave y tabata involucra e general encarga di dirigi y destina e petroleo.

Durante e operativo tambe a logra confisca documentonan relevante pa e caso, aunke te ayera tabata warda pa un comunicado oficial.

Economia di Colombia por tin problema grave cu reforma di Petro, segun expertonan

(Infobae) – Fitch Ratings ken ta agencia di calificacion di credito na nivel global, a emiti un actualisacion riba e panorama economico di Latino America pa 2024 y a centralisa di manera particular su atencion den e proyectonan di reforma di pension y salud proponi pa Gobierno di Petro.

Segun e entidad, e reformanan aki lo por representa un presion adicional riba e cuentanan fiscal di e pais cu ta comprometi caba, cu un gasto cerca di 0.9% di Producto Interno Bruto (PIB) loke ta traduci den 15 biyon dollar. Nan ta specifica cu e gasto lo ta di 0.3% pa pension y 0.6% pa salud, si nan lo implementa e reformanan.
Analista di Fitch Ratings pa Colombia, Richard Francis, a expresa e incertidumbre pa loke ta trata e aprobacion di e reformanan aki cu ta den Congreso di Republica.

"No ta cla si Congreso ta bay aproba nan y di ki forma, y e oportunidad di hacie por caba despues cu lo termina e prome sesion legislativo na juni," a indica. E declaracion aki ta tuma luga memey di e tension politico actual y e dinamica compleho di legislativo cu ta envolve e iniciativanan aki.

A pesar di algun inconveniente, incluyendo e kibramento di e coalicion di Gobierno, e reformanan di salud y di pension cu impulso di presidente Petro a logra avancenan na Congreso di Republica.

Fitch Ratings ta destaca cu nan proyeccion macro economico pa Colombia na e momentonan aki no ta incorpora e gastonan adicional cu lo implica e dos reforma importante aki.

Actualisacion di e rapport di Fitch Ratings 2024 pa Latino America ta resalta e importancia di reformanan structural na Colombia, pero tambe ta adverti di e desafionan fiscal cu nan por representa. E analisis ta ofrece un perspectiva cauteloso riba e capacidad di Colombia pa maneha e presion fiscal adicional den un contexto di incertidumbre politico y legislativo. E situacion ta destaca e necesidad critico di un ekilibrio entre obhetivonan di reforma social y sostenibilidad fiscal.

Den resumen, Fitch Ratings ta dirigi e atencion den e retonan cu Colombia lo por enfrenta cu implementacion di reforma di pension y salud proponi.

E potencial presion fiscal adicional, incertidumbre politico y desafionan di aprobacion legislativo ta representa factornan clave cu lo por influi den e panorama economico pa e pais pa 2024. E debate di e reformanan aki ta continua como un punto di cuestionamento pa e futuro economico y social di Colombia.

Anteriormente analistanan di Fitch Ratings a haci un yamada fuerte na Gobierno di Gustavo Petro pa e tramite di e proyectonan di reforma (laboral, pension y salud) cu tin mester di un proceso na Congreso. Tocante esun laboral, nan a sigura cu lo causa impacto e hecho di atrae mas inversion pa companianan.

"Nan a haci fout"

Sosten di Biden pa lider impopular na Haiti ta hinca Merca den problema politico

(AP) — Ora prome minister Haitiano, Ariel Henry a yena e bashi laga atras pa asesinato di presidente di e pais na 2021, el a hacie riba e protesta di segmentonan amplio di e poblacion local pero cu sosten completo di administracion di Biden.

Awo, casi tres aña despues, e control di Henry riba e pais ta den situacion precario, y Washington ta confronta cu pio esgocencianan mientras ta lucha pa preveni cu e pais ta descende den anarkia.

"Nan a haci fout profundamente," segun James Foley, un diplomatico retira y ex-embahador di Merca na Haiti, a bisa den un entrevista tocante sosten di administracion di Biden pa Henry. "Nan a core e cabay aki pa nan destruccion. E ta e fruto di e escogencianan cu nos a haci."

E prome minister a sali di Haiti dies dia pasa y a biaha door di mundo – for di Sur America, pa Africa, pa New York y awo Puerto Rico – tur esaki manteniendo silencio mientras e ta purba di negocia un regreso na su pais cu ta mustra cada bes menos probable.

E bashi di poder ta empeora pa e retiro casi completo di polis for di institucionnan estatal clave y e escape masal di centenares di asesino, secuestrador y otro criminal violento for di e dos prison mas grandi di e pais durante weekend.

Ayera, Haiti tabata continua paralisa despues di otro anochi di atake contra wardanan di polis y otro obhetivo na man di gruponan arma cu a priminti di forsa renuncia di Henry. Prome minister interino di e pais, reemplasando Henry mientras e ta den exterior, a extende un toque de queda mal enforsa te cu diadomingo.

Sosten obstina di Merca pa Henry ta en gran parti culpable pa e deterioro di e situacion, segun Monique Clesca, un escritor Haitiano y miembro di Montana Group, un coalicion di lidernan civil, comercial y politico cu a bin hunto despues di asesinato di Jovenel Moise pa promove un "solucion lidera pa Haitiano" pa cu e crisis.

Obhetivo principal di e grupo ta pa reemplasa Henry cu un comite di supervision componi pa technocratanan no-politico pa restaura orden y habri caminda pa eleccion. Pero te awo, Henry ripitidamente a priminti pa tene eleccion, pero no a mustra disponibilidad pa entega poder.

Mientras e tabata na Guyana siman pasa pa un reunion di lidernan Caribense, el a retrasa loke lo a bira e prome voto na Haiti den un decada atrobe, te mita di 2025. "E ta un mago den termino di su incompetencia y inaccion," segun Clesca. "Y a pesar di tur esey, Merca a keda cune. Nan ta su habilitador di mas grandi."

Cu cualkier midi, e gobernacion eternamente fragil di Haiti a empeora hopi desde cu Henry ta a cargo. Aña pasa, mas cu 8,400 persona a keda reporta como asesina, herida of secuestra, mas cu dobel e cantidad reporta na 2022. Nacionnan Uni ta calcula cu casi mita di e 11 miyon persona na Haiti mester di asistencia humanitario.

Pero hasta ora Haiti a cay mas profundamente den caos, Merca a para banda di Henry.

"E ta tumando stapnan dificil," Brian Nichols, secretario di estado assistent pa asuntonan di Hemisferio Occidental a bisa na october 2022, mientras Haitianonan a subi caya pa protesta e fin di subsidio pa combustible. "Eseynan ta accionnan cu nos tabata kier a mira na Haiti pa hopi tempo."

Ora manifestacionnan a reanuda luna pasa exigiendo renuncia di Henry, e diplomatico top di Merca na Haiti a bolbe core defend'e. "Ariel Henry ta bay retira despues di eleccion," chargé d'affaires Mericano, Eric Stromayer a bisa un radio local.

Pero administracion di Biden no ta e unico administracion Mericano cu a haci fout cu Haiti.

E pais ta den un spiraal di descenso pa decadas mientras pobresa, corupcion, ilegalidad y desasternan natural ta abruma cualkier esfuerso pa reconstrui economia y institucionnan democratico. Fraccionalismo entre elitenan politico, algun cu lasonan cu e mundo criminal floresciente, tambe tabatin un efecto, haciendo specialmente dificil pa Merca haya partnernan confiable.

Administracion di Biden a defende su maneho cu Haiti. Vocero di Cas Blanco, sin specificamente sostene Henry, a bisa cu e meta a largo plaso di Merca pa stabilisa e pais pa asina Haitianonan por tene eleccion, no a cambia. Pero den loke por tabata un 'slip' mustrando e negligencia cu Haiti a sufri na Washington recientemente, e vocero a confundi presidente Haitiano – oficial top eligi na e pais – cu e prome minister, kende ta scogi pa e presidente y suheto na aprobacion Parlamentario.

Ni Cas Blanco ni Pentagono kier manda trupa na Haiti cu un guera proxy actualmente na Ucrania contra Rusia, e conflicto entre Israel y Hamas den riesgo di expande, y e rivalidad cresciente cu China den Indo-Pacifico.

Politicamente, un movida asina apenas algun luna prome cu eleccion presidencial na Merca lo bira un oportunidad pa e probable oponente di Biden, Donald Trump, como otro ehempel di construccion futil di nacion na man di Merc.a

Pero Foley a bisa cu e situacion ta deteriorando asina lihe cu administracion di Biden por no tin otro opcion. E ta pushando pa un presencia limita di trupa, manera esun cu a entrega na 2004 na peacekeeprs di ONU despues di apenas seis luna. A diferencia di un mision di paz di ONU, cual a organisa rapidamente, Kenya ta bin trahando pa lunas riba un forsa multinacional pa combati e gangnan.

Pero si otro intervencion mas di Merca ta bay yuda stabilisa un Haiti desespera of djis agrega mas gasolin riba e candela, ta keda un pregunta habri. Y mirando e record recien di Merca, tin hopi duda.

"Merca pa demasiado largo ta demasiado presente, demasiado entrometi," Clesca a bisa. "Ta ora pa nan hala atras."

Honduras: Ex-presidente declara culpable di narcotrafico na Merca

(PrensaLibre) – Ex-presidente di Honduras, Juan Orlando Hernandez a keda haya culpable ayera 8 di maart di trafico di droga pa un hurado di tribunal federal di New York, despues di un huicio historico cu por trece cune prison perpetuo.

Hernandez (2014-2022), kende awo ta wardando pa hues Kevin Castel dicta su sentencia, ta bay converti asina den e mandatario Latino Americano di rango mas halto condena pa narcotrafico, despues di e caso di e Panameño, Manuel Antonio Noriega, condena na 1992 den un husgado na Florida cu 40 aña di prison pa su conexionnan cu e cartel di Medellin Colombiano.

Hernandez a scucha e sentencia sin ningun gesto, pero ora a lanta di su stoel y sali di e sala, el a bira na e publico, a mira su dos cuña – su esposa no a biaha pasobra Merca a rechasa su visa – y a bisa nan: "Mi ta inocente. Mi ta stima boso hopi, bisa mundo."

Mita centenar di Hondureño fuera di e tribunal a cuminsa celebra e veredicto inmediatamente, uno cu por costa Hernandez varios cadena perpetuo.

E cargo di "conspira pa importa cocaina" ta carga un sentencia di entre 10 aña te perpetuidad; esun di "usa y tin arma di candela (ametralladora) y otro dispositivo destructivo" pa introduci droga tin castigo di entre 30 aña y perpetuidad; y esun di "conspira pa usa y tin arma di candela" pa importacion di droga tambe tin castigo maximo di perpetuidad.

Hues Kevin Castel a retene asina e tres cargo cu fiscalia a presenta contra e ex-presidente den nomber di gobierno Mericano, cu a bisa den varios ocasion cu Hernandez "a participa den un conspiracion corupto y violento di narcotrafico pa facilita importacion di cienmiles di kilogram di cocaina pa Merca."

Fiscalia a sostene cu e actividad narcotraficante di Hernandez no ta limita na su dos mandato presidencial, sino henter su carera politico for di al menos 2004, tempo den cual a utilisa su cargonan publico "como tambe polis y ehercito" pa sostene organisacionnan di narcotrafico di Honduras, Mexico y otro lugarnan.

Maske durante e huicio no a mira prueba contundente – den forma di video, audio of comunicacion intercepta – cu ta incrimina Hernandez, 55, e hurado a keda convenci pa e testimonio di narcotraficantenan notorio cu a declara den su contra despues di a declara nan mes culpable dilanti husticia Mericano, por asumi den busca di beneficio carcelario.

Creador di ‘Dragon Ball’ Akira toriyama a fayece cu 68 aña di edad

(AP) - Akira Toriyama, e creador di Dragon Ball, entre otro anime popular, cu tabata sumamente influencial a fayece, su studio a publica diabierna, e tabatin 68 aña di edad.

Toriyama su serie di manga Dragon Ball, cual a cuminsa den 1984, a bende miyones di copia globalmente y a ser adapta y converti den programanan di television anima, video game y peliculanan sumamente popular. Toriyama a fayece dia 1 di maart a causa di un cuahulo di sanger den su cerebro, Bird Studio a informa. “E tabata trahando cu hopi entusiasmo riba varios proyecto y te ainda tabatin hopi cu e tabata kier a logra,” e studio a skirbi.

Un adaptacion nobo di Toriyama su “Sand Land”, un storia di aventura den desierto publica den aña 2000 y despues adapta den aña 2023 den un pelicula, lo ser lansa riba Disney+ proximamente. Mensahenan di condolencia y luto for di otro creadornan ademas di fanaticonan a yena rednan social.

Eiichiro Oda, creador di e manga “One Piece,” a bisa cu Toriyama su presencia tabata manera un “mata grandi” pa artistanan mas hoben. El a mustra nos tur loke manga por haci, un soño pa por drenta den otro mundo,” Oda a bisa den su declaracion, agregando cu su fayecimento ta laga “un buraco demasiado grandi pa yena.”

Bird Studio a duna danki na fanaticonan pa mas di 40 aña di sosten. “Nos ta spera cu Akira Toriyama su mundo unico di creacion lo sigui ser stima pa tur hende pa semper.”

Naci na Aichi Prefecture na Hapon den aña 1955, Toriyama a haci su debut cu e manga Wonder Island den aña 1978, publica den e revista Weekly Shonen jump. Su serie Dr. Slump, cual a cuminsa den aña 1980 tabata su prome hit grandi. Esaki a converti su persona den un celebridad, pero Toriyama a evita ta den bista publico. Na aña 1982, el a conta NHK cu “mi kier djis keda skirbi manga.”

Musico Joey AK condena den secuestro

(NLTimes) - Corte di districto na Amsterdam a acusa Joël H, di 27 aña y miho conoci pa su nomber artistico Joey AK, pa su rol den e secuestro di artista Kobus L. El a ser sentencia na 4 aña den prizon riba diabierna.

Corte tambe a termina e caso criminal contra co-acusado Danzel Silos a causa di su fayecimento repentino. E musico di 26 aña, miho conoci pa su nomber Bigidagoe, a ser tira na Amsterdam den februari 25. Ministerio Publico (OM) a recomenda un sentencia di prizon di 4 aña pa Silos. Fiscalnan a recomenda un termino mas estricto di 7 aña pa H., ken ta di Purmerend, sinembargo corte a dicta un sentencia menos largo pa motibo cu e ta involucra den e comienso di e secuestro. OM a recomenda sentencia di 4 pa 6 aña pa e otro sospechosonan den e caso, cual a ricibi un sentencia di 4 pa 6 aña pa e otro sospechosonan den e caso, cual a ser duna sentencia di prizon di 26 pa 42 luna.

Corte a describi e tiro fatal di Silos, “un noticia horibel pa amistadnan y familiarnan, algun di nan sospechoso.” E hues cu a atende e audiencia a duna e sospechoso su condolencia pa nan perdida. Ley Hulandes ta haci yamado pa para e proceso na momento cu un sospechoso fayece. Otro sospechoso den ecaso a keda aresta na Paris mientras e tabata purba subi vuelo pa Sur America.

E secuestro a tuma luga dia 3 di september den aña 2022. E sospechosonan aparentemente a hiba Kobus L. un estado residencial den Duivendrecht. Na momento cu el a yega, a obliga e victima drenta patras di un van. Otro par di sospechoso a core rond pa oranan mientras tabata agredi, menasa y humilia e victima. E homber eventualmente a logra scapa. “E victima tabatin miedo pa su bida<” corte a bisa. E homber aki a ser golpia y a ricibi scop algun biaha durante su escape pa algun di e sospechosonan. Un persona cu tabata presente a preveni cu e violencia por a sigui.

Corte a bisa cu e ta kere cu H. a hunga un rol lider den e secuestro. Aparentemente e tabatin conflicto cu Kobus L. E no ta cla con e conflicto aki ta. Corte a tira culpa na H. pa involucra otronan den e pelea. E sospechosonan ta parti di e grupo di rap Zone 6 di amsterdam-Zuidoost.

Sra. Lillian C. (Lilly) Prince ta cumpli 40 aña cu KWF Aruba

Cera conoci cu Lilly Prince. Lilly a nace dia 22 di November 1947. Sra. Prince tin MULO-A diploma. Tambe e tin Steno Nederlands, Machineschrijven y L.O. Spaans como tambe diferente curso di e.o. personeel y management. Na November 1987 Sra. Prince a obtene su Akte van Bekwaamheid voor Lager Onderwijs in de Spaanse Taal. E tabata un empleado publico pa 35 aña y despues cu el a baha cu pensioen el a duna les di Spaño na Basisschool (5de y 6de klas) pa 7 aña te juni 2020. Actualmente e ta dunando les atrobe e ultimo dos añanan.

Na 1984 el a drenta Stichting Koningin Wilhelmina Fonds (KWF) den e funcion di Secretaria, cual puesto el a desplega pa 7 aña. Na januari 1991 Sra. Prince a wordo nombra como Presidente di e fundacion. El a fungi como Presidente te na februari 2000 ya cu e tempo ey el a bay Hulanda pa fungi como Directora di Cas di Aruba y alabes Ministro Plenipotenciario (suplente). Despues di su regreso na Aruba, el a wordo apunta como Presidente di KWF pa di dos biaha na Maart 2005.

Sra. Lilly su hobby ta trabao boluntario. Banda di ta e cara di Koningin Wilhelmina Fonds sra. Prince ta activo den su Iglesia dunando guia na e hobennan den OANSA. Banda di esaki ta hopi ta e hobennan cu Lilly a duna guia den su tempo liber como tambe e personanan cu ta conta cu su yudansa regularmente, sea ta pa un guia, transporte o un oido pa nan sosten.

Como reconocemento pa su trabao boluntario y su contribucion na e comunidad di Aruba Sra. Prince a ricibi Condecoracion Real como Ridder in de Orde van Oranje Nassau na 2007. Na 2018 CEDE Aruba a otorga Lilly un reconocemento como Volunteer of the Year y na 2019 e la ricibi un reconocemento di Comision Festival “Un canto na Aruba su Himno y Bandera”.
Lilly ta un persona cu semper a traha cu amor y pasion. E ta yuda unda cu e por yuda sin spera riba un danki.

Nomber di pisca na Papiamento: Tuna Hala Hel

Ban papia di nomber di pisca. Bo conoce bo piscanan? Un serie di articulo informativo cu ta ilustra algun pisca y nan nomber na Papiamento den cual Departamento di Agricultura, Cria y Pesca, conoci como Santa Rosa kier comparti y alabes haya informacion for di publico. Lesa na final di articulo con pa haci esaki.

Tuna Hala Hel, Thunus albacares, Yellowfin Tuna:
Tuna Hala Hel of Yellowfin Tuna ta un di tunanan mas grandi cu ta ser gara den nos awanan. E ta pertenece den e famia di Tuna. Tuna tin diferente tipo pero por lo general ta caracterisa pa nan curpa gordo y den forma oval manera di un bala di futbol Americano. Tuna Hala Hel, su caracteristica cu mas ta resalta ta su 2 finnan grandi y color geel. E por alcansa tamaño di 2 meter largo y pisa te casi 400 liber of 180 kilo.
Tuna ta un grupo di pisca di importancia rond mundo pa alimentacion y ta ser usa tanto den mochi, filet pero tambe empaketa den e.o. bleki. Ademas Tuna ta popular tambe pa pesca recreativo.

Descripcion:
Tuna Hala Hel ta un pisca oval, gordo, den forma di un bala di futbol americano. Su lomba ta blauw y e tin un strepi geel ta core memey di su curpa di dilanti te patras. Su aletanan of finnan ta caracteristicamente geel of hel manera nos ta pronunci’e.
Nan ta pisca di careda, referiendo traha pa landa distancia largo y cu hopi velocidad. P’esey nan diseño, largo manera torpedo y cu fin chikito a lo largo di lomba te na rabo. Nan rabo tambe ta fini manera luna nobo, y cual ta corta awe pa bay dilanti rapidamente.

Na Aruba:
E no ta mucho comun den capturanan di piscado local. Tuna hala hel ta un pisca di careda cu ta wordo gara aki na Aruba mayoria di biaha via di e metodo di slip (trolling na Ingles) unda ta lastra e liña cu e haas of pluma tras di e boto en busca di e pisca. E ta un pisca cu ta pasa den nos awanan segun e ta migra y e periodo cu e ta pasa sa varia poco segun varios factor.

Aruba Bank: Trahando riba un futuro di inclusion despues di un exitoso patrocinio di e conferencia di Hende Muhe

Aruba Bank ta orguyoso di por a patrocina e conferencia di Hende Muhe cu a tuma lugar recien, demostrando nos compromiso na diversidad y inclusion di hende muhe.

E evento no tabata solamente un celebracion, sino un fundeshi pa un empoderamento tangibel y di liderazgo.
Mientras nos ta refleha riba e perspectivanan comparti, e mensahe inspirador di Sra. Nataly Simmons, Chief Strategy & Transformation Officer, y e panel di pensamento profundo cu Sra. Gina Habibe, Relationship Business Strategist, ta keda confirma cu Aruba Bank no ta solamente un instituto financiero - nos ta un fundeshi solido den comunidad, comprometi na traha un futuro inclusivo unda cada soño tin e sosten pa bira realidad.

OPINION

Departamento di Agricultura, Cria y Pesca (Santa Rosa):

Dicon pisca ta bira scars durante periodo di cuaresma

Durante cuaresma ta conoci cu pisca ta bira scars. Net den e tempo cu mas hende ta activamente buscando pa come pisca fresco. Mastanto esnan cu ta sigui e tradicion catolico unda cu ta come pisca diabierna. Esaki ta bira un punto di atencion. Pero dicon pisca ta bira scars?

No ta unicamente e demanda ta subi manera ta implica aki riba. Berdad tin mas demanda pa pisca durante cuaresma door di e.o. e tradicion cristian catolico cu ta contribui cu mas hende ta busca pa come pisca den e temporada aki. Sinembargo esey no ta e unico motibo.

Ademas di e aumento di demanda, varios otro factor ta contribui pa causa e scarsedad percibi. E temporada ta coincidi cu biento duro. Biento di cuaresma ta bon conoci. P'esey antes tempo cu ta subi fli, ta den cuaresma ta cuminsa, paso tin biento duro. Biento hopi duro ta trece hopi biaha ola halto y lama malo cune tambe. Tur esakinan ta dificulta e piscado local di trece pisca.

Hunto cu e factornan aki ta bin cune tambe cu e awa mes ta malo pa pisca. E ta un periodo cu e awa ta birando berde, pero no e berde cu ta trece cuminda pa pisca y pisca grandi su tras. Tin ora e ta trece olanan grandi di labadera of deiningen na Hulandes cu ta haci dificil salida di boto y sa trece hasta kwal den awa. Tur esakinan ta contribui cu ta mas dificil pa gara y asina tin menos pisca ta bin tera pa abastece publico.

E periodo ta cay tambe den e "high season" di turismo cual tambe ta subi e demanda pa pisca. Pensa riba e hotelnan y restaurantnan di cual tur ta ofrece pisca of "catch of the day" of ta ofrece plato local cual ta encera pisca. Hopi biaha e consumo di turismo of Horeca ta bay a costo di abastece e consumidor local cu ta sinti cu ta mas dificil haya pisca.

Pa e piscado, esaki ta un periodo fastioso con cu bo kier mir'e. Un bon strategia cu nos kier recomenda ta pa cumpra pisca henter aña largo cu mesun frecuencia. Si por, traha lasonan cu piscado of bendedo di pisca. No keha mucho di prijs paso e piscado tin gasto halto cune y e sa ki trabou e ta pasa pa gar'e. Dun'e su respet y balor y sigur no antagonista e humilde piscado. Di e forma ey, ta yuda e piscado stabilisa su ofishi y tambe abo, como cliente, lo tin mas conocemento den e trabounan duro di piscamento y asina abo como cliente ta haya mas chens di cumpra pisca fresco den e temporada di cuaresma.

Skirbi pa Robert Arends

30.000 Florin, e limite?

Ora mester paga "inkomstenbelasting" (=impuesto riba entrada), Minister a informa cu un ciudadano NO mester paga inkomstenbelasting ora e tin menos di 30.000 Florin di entrada pa aña.

Awor e preguntanan :

- Mester yena e formulario di aangifte tur ora, tambe ora e entrada di un persona , casa of no-casa , ta menos cu 30.000 pa aña?
- Ora cu ta trata di dos hende casa e limite di 30.000 Florin pa un persona , bou di cua no mester paga inkomstenbelasting, ta bira 60.000 Florin ora dos hende casa yena UN formulario di aangifte hunto?
- Dos hende casa ta "obliga" pa yena un formulario di "aangifte" hunto of cada persona casa por scoge pa su mes, dependiendo di su entrada (teniendo cuenta cu e limite di 30.000) pa yena of keda sin yena un formulario di aangifte?

Trato igual , casa of no-casa?

Skirbi pa Robert Arends

Loon- y inkomstenbelasting liber!

Segun informacion di Minister publica den prensa local un persona, cu tin un entrada (=inkomen) di menos cu 30.000 Florin pa aña , no ta paga belasting/impuesto riba e entrada ey.

E peticion na Gobierno (Minister) y Parlamento ta, pa bin cu un maneho general of pone den ley cu e persona ey (cu entrada di menos di 30.000 florin pa aña) no mester ni haci "aangifte" (=ta registra!) tampoco na DIMP.

Awor aki (segun ley y maneho!) DIMP por exigi di tur hende pa yena "aangiftebiljet di inkomstenbelasting" tambe si nan entrada ta menos cu 30.000 Florin pa aña.

E cambio proponi lo habri caminda pa "un yuda otro" mas facil Contra Pago , tambe e boluntarionan, sin tin miedo di wordo confronta cu e obligacion di "aangifte y di paga belasting.

Chauffeur di un Daihatsu Cuore a accidenta tras di un Mercedes Benz s.u.v.

Diahuebs mainta a drenta informe di un accidente cu hende herida dilanti C.M.B. riba L.G. Smith blvd., mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin comprende cu aki ta trata di un accidente unda cu e chauffeur di e Daihatsu Cuore no a regula su velocidad ni a mantene distancia a bay dal tras di un Mercedes Benz s.u.v.. E impacto tabata basta fuerte y 2 hende a resulta herida. Na yegada di e 2 ambulancenan a atende e victimanan.

Hende herida den un accidente dilanti Talk of the Town

Diahuebs atardi a drenta informe di un accidente cu hende herida dilanti Talk of the Town, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin comprende cu aki ta trata di un accidente unda cu e chauffeur di e di un Toyota Corolla no a regula su velocidad ni a mantene distancia a bay dal tras di e Suzuki Swift. Debi na e impacto 2 persona a resulta levemente herida y a pidi ambulance pa bin controla nan na e sitio.

Polis a detene un sospechoso cu yen di boter di bebida alcoholico cu no por a bisa unda el a haya nan

Diahuebs madruga a drenta informe di cu na Palm Beach Plaza a nota un hende cu lo kier a purba horta e scooter di e security, mesora a dirigi patruyanan na e sitio.

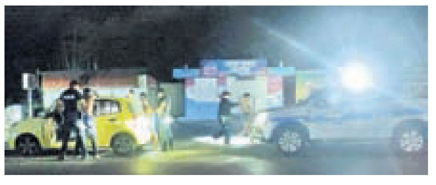

Na yegada di e prome patruya a bin comprende cu tin un homber bisti cu camisa blanco a purba bay cu su scooter pero no a logra y cu ainda e ta den cercania y tambe cu tin un Toyota shinishi sospechoso coriendo rond. Polis a busca den ful e area y for di un otro security a bisa cu tin un persona a core drenta Smokey Joe's. Polis a bay busca den e lugar pero no a encontra cu e sospechoso. Riba e caminda principal banda di Rat Land un otro patruya a bin topa cu un homber camisa blanco cu a core crusa e caminda y nan a par'e. Den su poder a haya un muchila yena cu boternan di bebida, ora a puntr'e di unda el a haya tur e boternan ey e no por a contesta y polis a bay over na detene. Polis a topa cu un Toyota shinishi y a control'e. Como no a hay'e cu nada particular a djis tuma su identidad y a core cune for di e sitio.

Polis a gara ladron patras di warda di Shaba cu a drenta pa horta

Diahuebs madruga a drenta informe di cu tin un auto geel chikito cu hendenan cu ta actuando masha sospechoso den cercania di warda di Shaba.

Durante un control a logra detene un adicto ambulante den e cura. Segun su declaracion nan a menas'e cu un arma di candela pa drenta e cura y horta un muffler y algo mas. E hendenan cu a menas'e tabata un homber y un muher den un Kia Picanto geel. No a dura mucho cu polisnan a logra para e auto aki na Tanki Leendert y a detene e sospechosonan como tambe a confisca e auto pa mas investigacion.

Turista seriamente herida cu Off-Road Electric Quad Bike banda di Gold mine

Diahuebs merdia a drenta informe di un accidente basta serio cu turista benta memey caminda banda di Gold Mine, mesora a dirigi tanto polis como ambulance cu urgencia na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin comprende cu e turista su so a bolter cu un di e Off-Road Electric Quad Bike y a keda mal herida memey di caminda na yegada di e ambulance nan a atende e victima y a transporte cu sumo urgencia pa hospital.

Update di Proyecto di Monitoreo di Parha di Caribe Hulandes

Aña pasa Dutch Caribbean Nature Alliance (DCNA) a lansa oficialmente e proyecto 'Monitoring for Bird Biodiversity Conservation in the Dutch Caribbean'. " Monitoreo pa Conservacion di Biodiversidad di Parha den Caribe Hulandes".

E iniciativa aki, sosteni pa Ministerio di Agricultura, Naturalesa y Calidad di Alimento (LNV), tin como meta ekipa e organisacionnan local di maneho di naturalesa na Aruba, Boneiro, Corsou, Saba, St. Eustatius y St. Maarten cu herment pa monitorea y proteha e poblacionnan di parha di tera y nan medio ambiente. Despues di un prome aña exitoso, tur e islanan ta preparando pa e coleccion di data di lente.

Mas cu djis un coleccion di data, e proyecto dinamico aki, conduci pa ciencia, ta facilita analisis y conocemento di tendencia di data di poblacion di parha, dunando un bista mas profundo di salud di medio ambiente di tur e seis islanan di Caribe Hulandes. E proyecto, cu ta programa pa e prome trimester di 2028, ta uza entrenamento mehora, programa di monitorio standarisa y encuesta di campo pa duna informacion valioso di salud di e ecosistema local. Pa medio di un evaluacion di abundancia relativo, composicion di especie y cambio den medio ambiente, e iniciativa ta ofrece un bista unico pa evalua salud general di e ecosistema. Ademas, pa motibo cu parha ta hunga un rol importante den ecosistema di e islanan, nan ta contribui na polinacion, plamamento di simia y ta enfatisa importancia di e areanan proteha pa e especienan vulnerabel.

Informacion di Aña Pasa

Mientras cu cada isla ta prepara pa colecta data di lente, ta esencial pa reflexiona tocante algun descubrimento interesante di e investigacionnan di aña pasa. Na Aruba y Boneiro a registra menos parha den herfst cu den lente, y e especienan tabata distribui mas uniformemente den e substrato di lava.

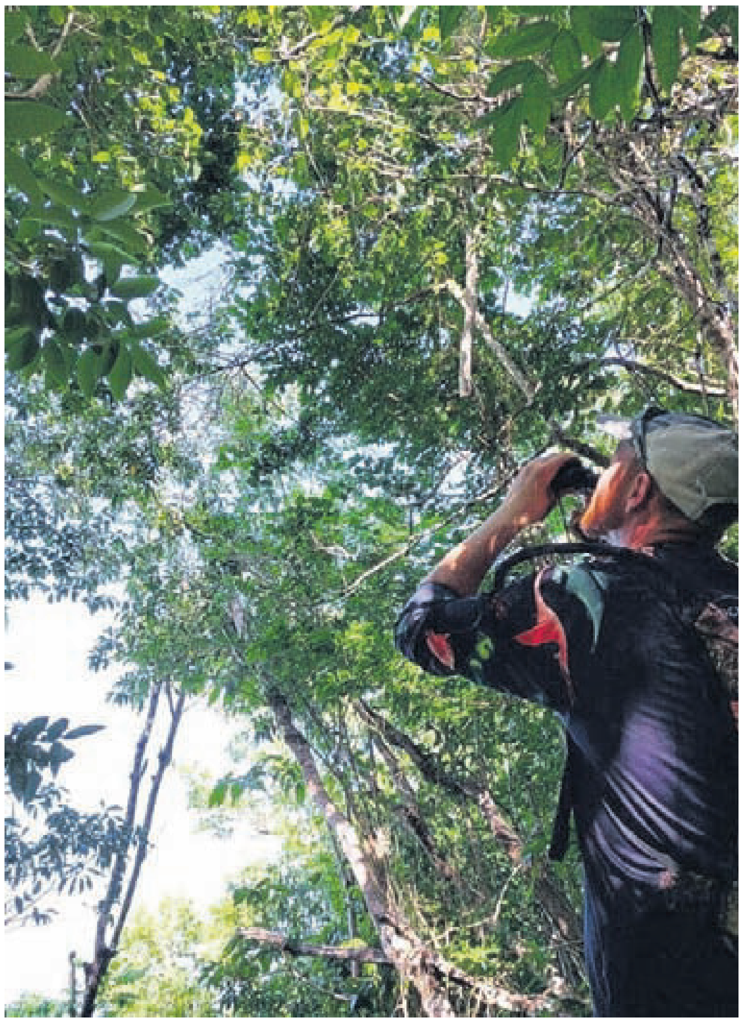
Na Corsou a observa mas especie den herfst, y e rikesa di especie/evenencia tabata un tiki mas halto den e sustrato di lava. Durante e investigacionnan di herfst na Aruba, nan a observa mas tanto Chuchubi tropical, Mofi, Totolica y Barica hel, mientras cu na Boneiro e parhanan mas comun tabata Prikichi, Tirano grandi, Chuchubi tropical y Trupial Venezolano. Na Corsou tabata Parha di misa, sigui pa Chonchorogay, Barica hel y Chuchubi Tropical cu nan a observa mas tanto. Den lente y herfst e abundancia relativo promedio di tur especie cu nan a observa tabata mas halto den calichi cu den substrato di lava na Aruba y Boneiro. Esaki tabata e caso tambe na Corsou den lente, pero no den herfst.

Mescos cu na Aruba y Boneiro, nan a registra mas tanto especie na St. Eustatius y Sint Maarten den lente, y ta especienan cu ta mas distribui den mondi seco. Ta posibel cu e especienan mas raro cu ta biba den e zonanan di transicion ta aglomera mas den mondi compara cu e especienan mas comun cu tin plama mas amplio. Na Saba, mas especie a wordo observa den selva seco y den selva tropical den herfst, pero menos den e zona di transicion (entre selva seco y selva tropical). Barica hel tabata un di e cuater especienan mas comun observa na tur e tres islanan, hunto cu Pearly-eyed Thrasher, Lesser Antillean Bullfinch y Palomba azul (na Saba); Zenaida Dove, Pearly-eyed Thrasher y Antillean Crested Hummingbird (na Statia); y Mofi, Lesser Antillean Bullfinch y Eleania Caribeño (na Sint Maarten).

Esfuerso di e seis islanan

DCNA ta desea di gradici tur isla pa nan esfuerso pa a haci e prome aña di copilacion di data un exito y Ministerio di LNV pa suministro di fondo. Cu tempo e tendencianan di populacion lo permiti e parkenan pa considera si ta necesario pa implementa (extra) strategia di conservacion pa e especienan raro of cu ta birando menos.

E proyecto aki cu ta dura cinco aña lo duna un bista crucial di e status di e poblacionnan di parha di tera cu ta broei na tur e seis islanan di Caribe Hulandes y lo duna e trahadonan di maneho instrumento pa por traha miho plan pa conservacion efectivo di e especienan local riba termino largo. Ta bay colecta e datonan di lente pa 2024 na tur e seis islanan entre luna di maart y april, pues keda pendiente di autoridad local di maneho di parke-Aruba National Parks Foundation (FPNA), STINAPA Bonaire, CARMABI Curaçao , Saba Conservation Foundation (SCF), Nature Foundation St. Maarten (NFSXM) y St. Eustatius National Parks (STENAPA).

Manchester United tin plan di crea un stadion "di clase mundial"

(AP) - Socio nobo di New Manchester United Jim Ratcliffe rapidamente ta canando cu su plan di construi un stadion "di clase mundial" pa e ekipo di futbol Ingles.

E biyonario Britanico, ken luna pasa a cumpra 27.7 porciento di e club, a haci e reconstruccion di su stadion iconico Old Trafford un di su obhetivonan clave. Riba diabierna, United a bisa cu nan lo crea un task force incluyendo World Athletics su president Sebastian Coe y ex hungador Gary Neville. "Nort-west di England tin un concentracion mas grandi di clubnan di futbol grandi compara cu otro caminda den mundo, sinembargo nos no tin un stadion di e escala di Wembley, e Nou Camp of Bernabeu," Ratcliffe a bisa. "Nos no lo por cambia esaki nos so, cual ta e motibo dicon e task force aki ta asina importante pa yuda nos probecha di e oportunidad aki cu ta aparece un biaha den cada siglo."

E task force tambe lo inclui Alcalde di Great Manchester Andy Burnham y hefe ehecutivo di conseho di Trafford Sara Todd.

"Den henter mi carera den deporte, mi a mira e potencial pa stadionnan bira e punto di enfoke pa comunidadnan fuerte y ta motiva desaroyo social y economico," el a bisa. "Esaki tabata ciertamente berdad pa e sitionan construi den London pa e prome Olimpiada den aña 2012 y nos tin hopi tempo cla pa un proyecto di escala similar y ambicion di parti nort di Inglatera. Mi ta honra di tin e oportunidad aki pa comparti mi experiencia den sosten di e proyecto tremendamente emocionante."

Old Trafford a habri den aña 1910. Apesar di ta e stadion di club mas grandi na Inglatera cu un capacidad di mas di 74,000 e tin hopi tempo den necesidad di modernisacion. United a bisa cu e task force aki lo evalua con posibel e ta pa construi un stadion nobo di "importancia nacional" pa anfitriona futbol internacional y finalnan tambe.

Ratcliffe su inversion di minoria a inclui un inyeccion di 300 miyon pound pa mehoracion di Old Trafford. Un stadion completamente nobo pa por mira United buscando fondo publico. United no tin intencion di muda for di e area y un stadion nobo lo ser construi den e sitio existente, cual ta nifica cu e ekipo por sigui hunga na Old Trafford durante e proceso di construccion. "Esaki por ta un proyecto di regeneracion grandi pa e area di Greater Manchester cual a hunga un rol asina clave den e historia industrial di Britania,

pero awe ta rekeri di inversion nobo pa por mira exito atrobe," el a bisa.

Neville tabata parti di United su ekipo gañado di aña 1999 y ta un critico vocal di Merca. Pa medio di inclui su persona den e task force, Ratcliffe a sigura cu tin representacion for di e club su victorianan pasa. "Old Trafford a evoluciona durante su historia y ta cla cu nos ta na un punto unda e mester cambia atrobe pa sigura cu Manchester United tin un stadion di clase mundial cu ta digno di e miho club den mundo," Neville a comenta.

Un pabien di curason na tur nos atleta, coach y dirigentenan femenino na Aruba riba nan dia: Feliz Dia di Hende Muher

Na Aruba, e hende muher den deporte ta ocupa posicionnan clave den nos sociedad entre otro presidente den varios di nos federacionnan deportivo. Nos ta conta cu Nicole Hoevertsz den puesto di Vicepresidente di Comite Olimpico Internacional, Maureen Croes Vicepresidente di World Aquatics. Organisacionnan local di deporte manera COA y ASU tin hende muhe den puesto di Presidente, cu ta Wanda Broeksema y Soraida Boekhoudt respectivamente. Sin lubida coachnan cu ta dirigi team of seleccion na Aruba.

Pa varios nos ta relata riba e tema aki y nos lo bolbe ripiti esaki. Nos atletanan femenino pa mas di dos decada caba ta sobresali y saca cara di Aruba den exterior. Nos atletanan femenino ta demostrando un nivel sobresaliente y ta surpasando tur expectativa den e deporte di nos region, continente y mundial.

Aruba a logra un medaya historico den e Weganan Panamericano na Santiago, Chile pa medio di nos atleta di sailing, Philipine van Aanholt cu a logra medaya di Plata pa Aruba. Nunca antes un atleta femenino di Aruba a logra conkista un medaya na e Panam Games. Durante e mesun weganan aki, bolichero Kamilah Dammers a logra un di 5 lugar overall. Na banda cu Kamilah ta un atleta di alto rendimento, el a wordo nombra como Hefe di Mision pa e Weganan Olimpico di Paris 2024. Esaki ta di dos biaha cu Kamilah lo eherce e funcion si Hefe di Mision. Su prome biaha tabata na 2017 na e Youth South American Games na Santiago, Chile.

No por laga afor nos Reina di Windsurf mundial, Sarah Quita Offringa cu den 2023 a bolbe gana dos titulo mundial, su di 22, cifranan cu hamas lo wordo kibra. Claro cu tin hopi mas atleta femenino cu logro impresionante manera e bolichero Kamilah Dammers (Oro), atleta di bike-cross Shanayah Howell (Brons), atleta di poomsee, Jenniffer Baez (Brons) y landadonan artistico y duo Mikayla Morales & Kyra Hoevertsz (septimo puesto den solo y 11 puesto den duet na e recuente Campeonato Mundial na Doha, Qatar, y durante e Weganan CAC 2023 a sa di gana 2 medaya di Plata y 4 Brons). E ekipo di landamento artistico, consistiendo di atletanan femenino, cu a sa di conquista dos medaya di brons na Weganan CAC 2023 tambe a sobresali.

Nos mester reconoce nos futbolistanan femenino Girls U15 cu a keda na un di dos lugar den e torneo CFU na Republica Dominicana sin lubida e seleccion nacional femenino cu tambe a conoce un tremendo clasificacion den e Concacaf Women's Gold Cup. Algun dia atras nos tabata tin Lana Gobert cu a pesar di no a nace na Aruba a brasa e isla aki cu tur su curason y a sa na representa Aruba na su di 6 Abbott Major Marathon Event y logra un medaya conmemorativo cu tiki hende tini na mundo. Nos por menciona cu mas y mas hende muher ta envolvi den e mundo di coaching unda ta guia nos mas chikitonan den por ehempel mini futbol y coremento, un gesto sigur di aprecia y aplaudi. Mas cu claro esaki ta conta tambe pa nos dirigentenan den e diferente organisacionnan deportivo na Aruba trahando den forma boluntario na e bienestar di nos atletanan y deporte en general. Toch tin un area unda nos ta haya falta di dje y cu IOC ta poniendo hopi enfasis ta e hende muher den e mundo di periodismo deportivo. Na Aruba te ainda no tin un hende muher cu ta eherce e funcion aki.

No tin duda cu nos hende muhernan lo sigui presta den deporte, mientras como pais nos lo sigui duna nos maximo apoyo na cada un di nan.

Skirbi pa Seveer Krozendijk.

Paris 2024 lo bira uno historico pa e atleta femenino

Diabierna 8 di maart 2024 nos ta conmemora Dia Internacional di Hende Muher. Rond mundo, den diferente organisacion y na tur nivel di sociedad, ta recorda e lucha cu hende muher mester a hiba pa logra un posicion di igualdad cu hende homber.

Den e ramo di deporte esaki no ta otro, kisas hasta den e ramo aki e ta sobresali mas cu den tur otro. Na banda di e desafio cu e atletanan femenino ta sufri diariamente, nan mester enfrenta otro complicacionnan paden y pafor di nan area di deporte. E deportista femenino ta den un lucha eterno pa bringa pa nan derecho. Sinembargo den e Movimento Olimpico, esaki lo conoce pa prome biaha un cambio historico.

Na e Weganan Olimpico di Paris 2024, Comite Olimpico Internacional (COI) lo celebra e asina yama Gender Equal Olympics, e paridad di genero riba e diferente veldnan na Paris 2024. Comite Olimpico Internacional (COI) lo celebra un logro monumental cu despues di inicio di e Weganan Olimpico di e era moderno, nunca a keda alcansa. Na e Weganan Olimpico Paris 2024, IOC a reparti cota igual entre e atletanan masculino y femenino, o sea 50:50. Pa prome biaha den historia Olimpico tin un igualdad di genero riba e terenonan deportivo.

Esaki sin duda ta un reconocimento mundial pa e atleta femenino bou capa di e Movimento Olimpico.

"Nos ta a punto di celebra un di e momentonan mas importante den historia di e ser femenino den e Weganan Olimpico y den deporte en general", presidente di COI, Sr. Thomas Bach a bisa. Durante añanan largo, e compromiso di COI pa loke ta e igualdad di genero a hiba e Movimiento Olimpico na aumenta constantemente e cifranan di e atletanan femenino na e Weganan Olimpico. Cu un total di 2,2 porciento di participante na e Weganan di Paris 1900, ora cu e hende muher a competi pa prome biaha, e cifranan a aumenta gradualmente y a acelera rapidamente na Los Angeles 1984, cu 23 porciento; 44 porciento na Londres 2012; y 48 porciento na Tokio 2020.

"Mester crea mas igualdad y oportunidad pa deportista femenino y masculino.E logro den igualdad di genero ta rekeri forsa, perseverancia, liderazgo y corahe."

"Nos ta sperando anciosamente e weganan di Paris 2024, unda nos lo rebiba e resultadonan di e esfuerso realisa pa e Movimiento Olimpico y e pioneronan femenino den deporte. Esaki ta nos contribucion na mundo cu mayor igualdad di genero", presidente Bach a añadi.

Mester mantene e impulso pa habri mas caminda pa e ser femenino. Paris lo bira un momento di orguyo pa e Movimento Olimpico. E culminacion y highlight lo ta e trabou duro ehecuta pa e atletanan, COI, Federacionnan Internacional, e Comitenan Olimpico Nacional y e organisadonan di e Weganan. Pero e no ta keda te eynan.

Varios programa lidera pa COI ya ta vigente y lo continua na sigui traha riba e igualdad di genero den deporte unda e ser femenino lo ser beneficia, esaki pa e mucha muhernan mas chikito cu por busca acceso den un deporte na nivel basico, entrenadornan femenino cu ta aspira na alcansa un nivel elite te haci un esfuerso pa yega na un posicion di liderazgo.

COI y e Movimiento Olimpico lo continua cu nan compromiso di yuda na crea un mundo cu mayor igualdad di genero a traves di deporte.

Skirbi pa Seveer Krozendijk.

Experencia un Dia di Himno y Bandera Varia na MANA

Museo Arqueologico Nacional Aruba (MANA) ta ofrece un programa varia en conexion cu celebracion di nos dia nacional di Himno y Bandera. Un y tur ta Bon Bini di 10'or di mainta pa 3'or merdia na Schelpstraat 42. Entrada ta bo sonrisa.

Lo estrena otro mini documentarionan interesante, traha pa Rebecca Roos Productions. Nan ta conta e legado di e edificionan monumental y historia di famia Ecury. Artista Ruth Geerman Mariano lo ofrece un tayer di obra di man di un forma diferente na un prijs simbolico. Un biaha mas Club Kibrahacha ta trece un bunita exposicion di cuadra traha pa su miembronan. Nan grupo di cuarta, canto y di baile lo deleita publico.

Den hardin por bishita un mini bazaar cultural unda por cumpra artesania, prenda, productonan y mas. Alabes lo tin un skina relahante pa mucha y por pasa busca stempel di Indjan gratis. Bar y cushina lo ta bon surti cu dushi cuminda, tin snacks crioyo y tambe vegetariano di entre otro Chuchubi Bakes.

Experencia adicionnan captivante den espacionan na MANA. Tin entre otro exposicion den desaroyo "Manteniendo Herencia na Bida", produccionnan audiovisual "Lama ta Caminda" y "Awa ta Bida" di artista Natusha Croes y instalacion "Tene A" di artista Sharelly Emanuelson.

Grandi y chikito, bin gosa di un programa cu ta regalo pa tur bo sintinan. Haci bo na cas na Museo Arqueologico Nacional Aruba riba Dia di Himno y Bandera 2024. Ekipo di MANA y su boluntarionan ta ricibi bo cu mil amor.

Organisacion Caballista Aruba

Feria Himno & Bandera

Organisacion Caballista Arubano ta anuncia e prome competencia pa aña 2024, Feria Himno & Bandera.

Diasabra 23 di Maart pa 6or lo cuminsa cu competencia di cabay di Paso Fino, Trocha y Trote y Galope. Diadomingo 24 di Maart pa 4or lo tin competencia pa jinete y amazona, caminda nos muchanan lo demostra nan habilidad den e arte di equitacion. Competencia lo tuma lugar na Villa Floralina situa na Moko y lo wordo husga pa huesnan Dr. Fernando Nieto di Colombia y Juan Zuleta di Aruba.

King Classic Sudoku

	5		2		3		9	7
				7		4		
	4		5	1		2		3
		3	1					
			7			9		
9	2	7						
2	8							
				6			7	5
			9	5				

Difficulty: ★★★★ 3/9

Resultado Sorteo
8 maart 2024

Alexander

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
5857	4460	0867	4037
8195	6568	SUPER5	9831
0443	8039	-	1368

	MERDIA	ANOCHI
CATOCHI	Sorteo # 4204	Sorteo # 8190
	1386	3230
	6221	4343
	7242	8828
MULTI-X	X2	X3
BIG 4	Sorteo # 4204	Sorteo # 7234
	7201	6286
MULTI-X	X2	X2
OFF	Sorteo # 2260	Sorteo # 1939
	2339	8932
ZODIAC	Sorteo # 4204	Sorteo # 5993
	6167	9934
	Sagitario	Aquario
LUCKY 3	Sorteo # 1078	Sorteo # 923
	405	118
MULTI-X	FP	X2

LOTTO 5
Sorteo #
Joker Letter

0	x Jackpot
0	x Match 4+
0	x Match 4
0	x Afl. 12,00

Proximo Jackpot
100.000,-

LOTTO di DIA
03-04-18-24-27
Sorteo # 6410

0	x Jackpot
1	x Match 4
146	x Afl 8,00

Proximo Jackpot
63.000,-

MINI MEGA
13-23-25-27
Sorteo # 1643
Mega Ball 06

0	x Jackpot
2	x match 4
3	x Afl. 500,00
38	x Afl 50,00
60	x Afl.15,00

Proximo Jackpot
260.000,-

MEGA PLUS
Afl. 360.000,-

KORSOU
Sorteo #

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010

F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610

F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138

Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999

Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord (close to the hotels)
Tel: 736-2952 or 593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Paradera	San Nicolas
Tel. 588 6638	Tel. 584 4833
EMERGENCIA	911

POLIS	
Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA	
Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolas	584-5712
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD	
Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA	
Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Ban Brazil, e wega di Mens Erger Je Niet Live ta bay cuminsa!

Centro di Bario Brazil ta haci un yamada na tur grupo cu a duna nan ok via di Whatsapp, cu e fecha cu gruponan mester confirma nan participacion ta dia 26 di Maart 2024, for di 7:00pm te 10:00pm na Centro di Bario Brazil. Ta 64 grupo so por participa den e campeonato pero lo reserva 10 luga por si acaso algun grupo no bin confirma nan participacion.

E fecha oficial cu e campeonato mes ta cuminsa ta dia 20 di april 7:00PM. Cuminsa traha riba boso spandoek, uniform, borchi pa identifica bo grupo dia di apertura. Bin inscribi y sigura bo grupo pa bo no perde bo oportunidad pa participa, den e di 16 aniversario di Mens Erger Je Niet LIVE 2024.

Aña pasa despues di hopi susto Fusion Girls & Boys a bira e campeon invicto, sigui pa e sub-campeon Exclusive, na di tres luga a keda Keep On Walking, na di cuater luga a keda Eagle Giants.Pa mas informacion por tuma contact cu Eddie Dandlau na cell 566-2208 of Whatsapp.

Diasabra tin Opendag di Filomena College MAVO

Diasabra, 9 di maart 2024, Filomena College MAVO na San Nicolas, e scol cu e vision di ARTE, ta tene su dia di bishita pa publico di Aruba. Tur alumno di zesde klas di scol basico di Aruba ta cordialmente invita, hunto cu nan mayornan, pa ta presente diasabra awo.

Lo tin maestronan presentando nan les dunando tur bishitante un idea di con lesnan di entre otro N&T, ASW, Wiskunde, Aardrijkskunde, Geschiedenis, CKV (Arte), Biologie, Nederlands ta bay na Filomena College MAVO.
Fecha: diasabra, 9 di maart 2024
Ora: 9:00 am pa 12:00 pm
Adres: Weg Sero Preto 4, San Nicolas
Directorado hunto cu tur maestro, personal y alumno ta invita Aruba completo pa yega na e Opendag 2024.

Pronostico di tempo

Tempo:
Awe tardi y awe nochi: parcialmente nubla y generalmente seco
Den marduga y mañan: parcialmente nublacu un posibel awasero pasahero

Temperatura maximo 32 grado celsius
Temperatura minimo 26 grado celsius

Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 33 pa 38 grado celsius
UV index: 10

Bahada di solo : 6:50 pm
Subida di solo : 6:50 am

Biento:
Modera te basta fuerte for di direccionan generalmente oost;
Forsa 4 te 5 (20 te 39 km/ora, 11 te 21 nudo).
Den dia fuerte te posiblemente duro den rafaga;
Forsa 6 te 7 (40 te 61 km/ora, 22 te 33 nudo).

Situacion general di tempo pa proximo 24 ora:

Extension di un area di presion halto riba Atlantico ta dominando tempo den region local. Pa e motibo aki no ta spera awasero di importancia y clima generalmente seco lo prevalece.

Condicionnan maritimo/ estado di lama:
Na partinan protegi di costa: keto, rond di 1 pia.
Na partinan zuid: trankil te modera, entre 2 pa 3 pia.
Na partinan oost te noordwest di costa: generalmente modera cu olanan di 4 pa 6 pia.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"No tene miedu, pasobra Mi ta ku bo; no desmayá, pasobra Mi ta bo Dios. Lo Mi fortalesébo, sí, lo Mi yudabo, sí, lo Mi sostenèbo Ku Mi man drechi di hustisia "
Isaías 41:10

Cu inmenso dolor na nos curason nos ta anuncia fayecimento di:

Rud-Jay Joshua Ras

*04 juli 2022 - †03 maart 2024

Na nomber di su:

Mayornan: Rudwyn y Emilayne Ras

Wela y welo:
Francis Maduro
Rudy y Sharonne Ras
Erica Dubero y Edmar Gietel
Oswald y Nancy Quandus

Mescos wela y welo: Daniel y Edna Kelly

Bisawela y bisawelo:
†Maximon y †Brunetta Ras
Robert Maduro
Norma Ras y Guillermo Garcia
Hortencia y Diego Vrolijk
Pedro y Felicia Quandus

Tanta y omonan:
Rudlyn Ras y Wendy Dirksz
Daislenne y Jesus Orman
Marykay Quandus
Zion Dubero
Staycey Quandus
Maurice Quandus

Prima: Amelia Ras

Tanta y omo grandinan.

Demas famia: Ras, Maduro, Dubero, Quandus, Kelly, Solognier, Pichardo, Hous, Laclé, Chung, Tromp, Hoek, Koolman, Ridderstaat, Jacobs, Robles de Medina

Acto di entiero ta tuma lugar diamars 12 di maart 2024 di 9:00 pa 10:00 na Aurora Funeral Hom, despues lo sali pa Santana catolico Pastoor Kraanwinkel na Paradera.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Mi Dios, Mi Señor, Mi Salbador
Cu Bo amor infinito tenemi den Bo braza
Ya no tin scuridad
Unicamente Bo Luz briyando

Cu profundo tristesa na nos curason pero conforme cu boluntad di Dios nos ta anuncia fayecimento cristianamente di:

Felephina Maria Tromp

Mihor conoci como 'Pechi'
*23 augustus 1926 - †06 maart 2024

Acto di entiero lo wordo anuncia despues

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Angel di Señor
Mira lo mi manda mi angel
dilanti di bo pa cuida bo
den bo caminda y lo hiba bo e lugar cu mi tin pa bo

Cu inmenso tristeza na nos curazon, nos ta anuncia e fayecimento di nos mama, ruman, wela bisawela y tatarawela stima

Sra Vda Bregilia Geerman-Maduro

Mihor conoci como: 'Chichi'
*22-03-1937 - †04-03-2024

Esposo:
†Joanes Geerman

Mayornan:
†Francisco Maduro
†Petronilia Maduro-Danjo

Yiunan:
†Theolindo Geerman
Virgilia y †Dominico Geerman na Hulanda
Gloria Geerman y famia
Joanne Geerman y †Eugene Dankerlui

Yiu di criansa:
Juan Geerman

Mescos cu yiunan:
Jariska Correa y famia Angel y Maduro
Rachel Danje
Jaerreen Croes

Nieto(a)nan, bisanieto(a)nan na Aruba, Hulanda, Venezuela, Spaña y Colombia, Tataranietonan na Aruba

Rumannan:
†Andres y Johanita Maduro-Erasmus y famia
Jasentha y †Victor Erasmus-Maduro y famia
Maria y Angel Wernet-Maduro y famia
†Pieter Maduro
Lorenzo y Rita Maduro-Ras y famia
Irena Maduro y famia
Altagracia y †Juan Maduro-Maduro y famia
Francisco y Yolanda Maduro-Thiel y famia
†Jacobo Maduro
†Leoncita y †Bubu Dirksz y famia
†Marina Koots-Maduro y †Otilio Koots

Swa y cuñanan:
†Lucaria y †Mario Werleman-Geerman y famia
†Aura y †Pablo Werleman-Geerman y famia
Dominico y Marciana Geerman-Carabajo y famia
†Johana y †Lucas Geerman-Geerman y famia

Primo y primanan, sobrino y sobrinanan, ihanan, bon bisiñanan, famia Buchi y Rika Morilllo, famia Armin y Elvia Maduro-Angela, Helena Geerman y famia

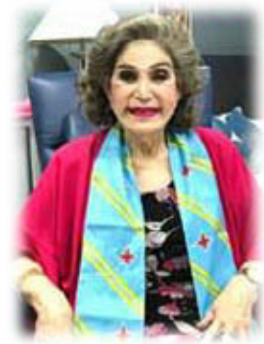
Demas famia: Geerman, Maduro, Angela, Dirksz, Koolman, Danjo, Wernet, Danje, Curiel, Bikker, Thiel, Dania, Koots, Tromp, Croes, Ras, Bello, Van der Hert, Krozendijk, Werleman, Arends, Willems, Lou, Ramires, Felida, Paskel, Larmonie, Lopes, Erasmus, Angel y demas famia

Ta invita pa e acto di entiero cu lo tuma lugar dialuna 11 di maart 2024 na misa Inmaculada Concepcion di 2:00 pa 4:00 pm, despues lo sali pa Santana catolico na Sta. Cruz.

Nos ta lamenta cu despues di entiero nos no por ricibi bishita di condolencia na cas,

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Dios ta amor... y amor ta Dios, maske mi no ta na e mundo aki, tur dia lo mi ta banda di boso Curazon, mi por stens di loke Señor ta hasi"
Salmo 33

Cu honda pena, pero conforme cu voluntad di Dios, nos ta participa fallecimiento di nos mama, wela, bisawela y tanta stima:

Sra. Edith Elvira Ponson-Fawcett

mihor conosi como 'NENA PONSON'
*01-11-1936 †03-03-2024
Viuda di Herman E. Ponson 'MANCHITO'

Su hende nan stima:
Vivian y Cor Storm-Croes
Monique van der Horn y Jofren Krosendijk
Jocean, Joey, Joa y Elise
Marjolein y Eugene de Zwart-Storm
Nathan, Carmen, Raph y Lenn
Angelique van der Horn y Andre Croes
Ilajay, Alexander y Jacob
Carlos F. (Fanfito) Croes
Carlos y Katie y yiunan
Luz y Bart
Paola y Maas
Kevin
Mildred y Bart Guliger-Croes
Miriam Croes
Pedro C. (Carlito) Croes
Eddy Croes

Ayudante stima: Maria (Mary) Eugenia.

Demas famia na: Colombia, Merca, Hulanda, Brazil y Francia.

Su amiganan stima: Fanny, Helen, Emperatriz, Nuhad, Mildred, Evelina R., Trina, Celsa, Olivia, Maybeline, Carolina, Neke, Evelina H., Femmy, Elivia y Anna.

Tur su amiganan di Women's Club of Aruba. Atención y cariño duna di Trinity Quality Care Service

Demas famia: Fawcett, Ponson, Ruiz, van der Horn, Storm, Croes, Krosendijk, van der Linden, de Lima, Wever y van Romondt.

Nos disculpa si den nos tristeza nos por a lubida di menciona un of otro famia y conocir.

Ta invita pa acto di condolencia cu lo tuma lugar dialuna 11 di maart na Royal Funeral Home di 7:00 pa 9:00 di anochi.

Acto di despedida lo tuma lugar diamars 12 di maart 2:00 pa 4:00 di atardi na Royal Funeral Home después lo sali pa Santana Protestant na Playa.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Dios ta amor... y amor ta Dios, maske mi no ta na e mundo aki, tur dia lo mi ta banda di boso Curazon, mi por stens di loke Señor ta hasi"
Salmo 33

Cu inmenso dolor na nos curason nos ta anuncia fayecimento di:

Joannes Donati

Mihor conoci como: 'Janchi' of 'Bubu'
*14-05-1931 - †06-03-2024

Acto di entiero lo wordo anuncia despues

Suecia oficialmente ta bira miembro di NATO

(AP) - Suecia riba diahuebs a formalmente uni NATO como e di 32 miembro di e aliansa militar transatlantico, cabando cu decadanan di neutralidad despues di e di dos Guera Mundial y siglo di ta sin alinia cu podernan grandi.

President Joe Biden a duna felicitacion na Suecia cu su admision y a bisa cu esaki ta un señal cu President Vladimir Putin su intervencion na Ucrania a uni e aliansa na luga di dividi esaki.

"Ora cu Putin a lansa su guera brutal di agresion contra e pueblo di Ucrania, el a pensa cu e por debilita Europa y dividi NATO," Biden a comenta. "Na luga di esaki, den mei di 2022, Suecia y Finland, dos di nos partnernan cercano cu ehercitonan sumamente capaz, a tuma e decision historico pa aplica pa miembresia completo na NATO," Biden a bisa.

"Cu e miembresia di Suecia awe, NATO ta para mas uni, determina y dinamico cu nunca, cu fortalesa di 32 nacion."

Prome Minister di Suecia Ulf Kristersson tabata un invitado di honor diahuebs anochi na Biden su speech State of the Union na Congreso, unda e president a duna e Prome Minister Bon Bini na e "aliansa militar mas fuerte cu mundo a yega di mira."

Anteriormente diahuebs, Kristersson y Secretario di Estado Antony Blinken tabata na un ceremonia den cual Suecia su "instrumento di acceso" na e aliansa a ser oficialmente deposita na e Departamento di Estado.

"Esaki ta un momento historico pa Suecia. E ta historico pa e aliansa. E ta historico pa e relacion transatlantico," Blinken a bisa. "Nos aliansa NATO awo ta mas fuerte y mas grandi cu nunca."

"Awe ta un dia berdaderamente historico," Kritersson a bisa. "Nos ta humilde pero tambe no ta orguyoso. Nos lo cumpli cu tur expectativa di nos aliadonan den NATO. Uni nos ta vence. Unidad y solidaridad lo ta e luz cu ta guia Suecia."

E bandera di Suecia awo lo ser lanta pafo di e base di operacion di e organisacion militar na Brussels riba dialuna.

Stoltenberg a enfatisa cu e pais Nordico "awo ta disfruta di e proteccion otorga bao artikel 5, e garantia mas grandi di aliadonan su libertad y siguridad."

Artikel 5 di NATO su tratado ta obliga tur miembro defende y yuda un aliado ken su teritorio of siguridad ta bao menasa.

Esaki a ser activa solamente un biaha pa Merca despues di e atake di dia 11 di september den aña 2001 y ta e garantia di siguridad colectivo cu Suecia a busca desde cu Rusia a invadi Ucrania."

UNICEF: 230 miyon hende muhe ta ser circuncida globalmente

(AP) - Mas di 230 miyon hende muhe y mucha muhe a pasa door di mutilacion genital, mayoria di nan bibando na Africa, segun un reportahe publica diabierna bao Nacionnan Uni su agencia dedica na muchanan.

Den e ultimo 8 aña, mas o menos 30 miyon persona mester a pasa door di e procedura, den cual e genital externo ta parcialmente of completamente kita, UNICEF a calcula den e reportahe, cual a ser publica riba Dia Internacional di Hende Muhe. E porcentahe di mucha muhe y hende muhe cu ta experiencia mutilacion genital ta den disminucion segun UNICEF. Pero, tambe el a adverti cu esfuersonan pa eradica e practica aki ta demasiado poco poco pa e poblacion cu ta creciendo lihe. "E practica

di mutilacion genital ta den disminucion pero no lo suficientemente lihe," e reportahe a comenta.

E practica, cual ta kere cu incorectamente ta controla un hende muhe su sexualidad, por causa sangramento serio y te hasta mortal. Mucha muhenan mester ricibi e procedura entre nan infancia te nan adolescencia. Den termino largo, esaki por causa infeccion den urina, problemanan cu menstruacion, dolor, satisfaccion sexual disminui y complicacion cu parto ademas di depresion, un autoestima abao y trauma. "Tambe nos ta mirando un moda preocupante cu haciendo e practica cada biaha mas riba mucha muhenan prome cu nan di 5 cumpleaños. Esaki ta reduci te ainda mas e bentana di por interveni," UNICEF su Director Ehecutivo Catherine Russell a bisa.

Mas o menos 144 miyon hende muhe y mucha a pasa door di mutilacion den nan genital den Africa so, sigui pa Asia y Medio Oriente cu 80 miyon y 6 miyon respectivamente segun e reportahe. Somalia ta den e posicion top di e listanan unda e practica ta prevalente, cu 99 porciento di e poblacion femenino entre edad di 15 pa 49 circuncida.

Aunke e reportahe a elogia e progreso haci den algun pais, tambe a adverti cu mundo no ta cumpliendo cu loke ta necesario pa cumpli cu Nacionnan Uni su meta di eradica e practica globalmente pa aña 2030. "Den algun pais e progreso lo mester ta 10 biaha mas lihe pa nos por yega e meta pa aña 2030," e reportahe a bisa.

Nimco Ali, CEO di Five Foundation, un fundacion basa na Reino Uni cu ta lucha contra mutilacion di genital femenino a bisa cu UNICEF su calculacionnan tabata impactante y debastador y cu tin mester di fondo urgentemente pa caba cu e practica.

"Nos mester haci uso di e ultimo 6 ana di e decada aki pa finalmente eradica e abuso hororoso aki di muhenan y mucha muhenan su derechonan y salba e proximo generacion," e activista naci na Somalia a bisa den un comunicado di prensa.

Barco cu ayudo pa Gaza preparando pa inaugura ruta maritimo for di Cyprus

(AP) — Un barco cargando ayudo humanitario tabata haciendo preparacion pa bandona Cyprus y bay Gaza, segun presidente di Comision Europeo a bisa ayera, mientras donantenan internacional a instala un gang maritimo pa suministra e teritorio cu ta enfrentando hambruna despues di cinco luna di guera.

Apertura di e gang, hunto cu e inauguracion recien di lansamento aereo di ayudo, a demostra aumento di frustracion cu e crisis humanitario na Gaza, y un disponibilidad internacional nobo pa evadi restriccionnan Israeli.

E barco, perteneciendo na e grupo di ayudo Brasa Habri di Spaña, ta bay haci un biahe piloto pa test e gang den proximo dianan, Ursula von der Leyen a bisa reporteronan na Cyprus, unda e ta inspeccionando preparacionnan pa esaki. E barco ta wardando na e puerto di Larnaca na Cyprus pa permiso pa entrega ayudo di World Central Kitchen, un caridad Mericano funda pa chef celebridad, Jose Andres.

Israel a bisa ayera cu ta acepta e gang maritimo, pero a adverti cu tambe lo mester chekeo di seguridad. "E iniciativa Cypriota ta bay permiti e aumento di ayudo humanitario na Gaza, despues di un chekeo di seguridad segun standardnan Israeli," Lior Haiat, vocero pa ministerio di Exterior Israeli, a bisa riba X.

Union Europeo, hunto cu Merca, Emirato Arabe Uni y otro paisnan involucra tabata lansando e ruta maritimo como respuesta na e "catastrofe humanitario" desaroyando na Gaza, Von der Leyen a bisa durante un conferencia di prensa cu presidente Cypriota, Nikos Christodoulides.

Fundador di Brasa Habri, Oscar Camps a bisa Associated Press cu e barco ta programa pa sali diasabra y lo dura dos pa tres dia pa yega na un sitio no revela, unda e grupo World Central Kitchen ta construyendo un pier pa ricibie. E grupo tin 60 cushina di cuminda rond di Gaza pa distrubui ayudo, el a bisa. E barco ta bay transporta 200 ton di aros y hariña cerca di costa di Gaza, el a bisa.

Camps a bisa cu su grupo ta bin planeando e entrega pa dos luna, hopi prome cu hefe di Comision di UE a declara e lansamento di e gang safe. El a bisa cu e no ta hopi preocupa pa e seguridad di e barco sino "pa e seguridad y bida di hende cu ta na Gaza."

Na Brussels, vocero di e comision, Balazs Ujvari a bisa cu e ruta directo di e barco di Open Arms pa Gaza ta presenta un cantidad di "problema logistico" cu ainda ta resolviendo. El a bisa cu agencianan di ONU y Cruz Cora tambe ta bay hunga un rol.

Esfuersonan pa prepara un ruta pa entrega di ayudo ta yega memey di alarma tocante hambruna entre e 2.3 miyon di persona na Gaza. Hambruna ta mas grave den nort di Gaza, cu ta isola pa forsanan Israeli pa varios luna y a sufri recortenan largo den entrega di suministro di cuminda.

Oficialnan a bisa cu entrega via lama y aire ta hopi mas caro y ineficiente cu manda truck riba tera pa hiba cantidadnan grandi di ayudo na hende. Ayera, cinco persona a muri y varios otro a resulta herida ora lanzamentonan aereo defectuoso a dal hende y cay riba casnan, segun oficialnan Palestino.

Oficialnan Mericano a bisa cu ta bay dura probablemente varios siman prome cu e pier na Gaza ta operacional.

Referencia di Biden pa "un ilegal" ta sacudi algun Democrata cu ta argumenta cu toch e ta preferible en bes di Trump

(AP) — Presidente Mericano, Joe Biden a enfrenta decepcion y rabia di algun aliado ayera pa referi na e sospechoso den e asesinato di un studiante di enfermeria na Georgia como un "ilegal" durante su discurso di State of the Union. Otro Democratanan a sosten'e como miho riba asuntonan di inmigracion cu ex-presidente Donald Trump, su rival mas probable den eleccion na november.

E momento a sucede durante un intercambio den cual Biden a presiona Republicanonan pa pasa un acuerdo bipartisano di seguridad di frontera cu a fracasa despues di oposicion di Trump. Rep. Marjorie Taylor Greene, un aliado infalible di Trump, a bisa e presidente pa bisa nomber di Laken Riley, e muhe di Georgia asesina luna pasa, agregando cu el a ser mata "pa un ilegal."

"Pa un ilegal, esey ta correcto," Biden a responde inmediatamente, prome cu parce di puntra con hopi hende ta siendo mata pa "legalnan",

Referiendo na hende cu a yega of ta bibando na Merca ilegalmente como "ilegalnan" tabata antes comun, pero awo hopi menos, particularmente entre Democratanan cu ta acepta hopi mas e derechonan di migrantenan durante presidencia di Trump.

Biden a campaña cuatro aña pasa contra hopi di e politicanan di inmigracion di Trump y cambio di guianan oficial pa stop e uso di e termino "alien ilegal", pero awo e ta pushando pa restriccionnan nobo di frontera den bista di e cantidad record di hende crusando e frontera cu Mexico, poniendo presion riba autoridadnan federal y ciudadnan dirigi pa Democratanan forsa pa habri shelter di emergencia. Biden a adopta algun di e propio lenguahe di Trump, bisando cu e lo "cera e frontera" si e ricibi e poder, cual tambe el a menciona atrobe den su discurso diahuebs.

Su campaña ayera a argumenta cu e incidente no lo afecta su esfuersonan pa yega na votadornan Latino y otro comunidadnan cu ta parti di e base Democrata. Varios aliado na Capitol Hill a defend'e hasta ora nan a critica e uso di e termino. Algun legislador Democrata progresivo a bisa cu nan tabata decepciona pa scucha e termino for di Biden, pero otronan tabata cla pa duna Biden un pase pa usa e termino.

Republicanonan a celebra e momento, cu Greene bisando cu Democratanan ta "melting down."

Mientras e tabata sali pa un trip di campaña pa Philadelphia, un periodista a puntra Biden si e ta lamenta usa e termino "ilegal." Prome el a duda, bisando "well, ami probablemente," prome cu a pausa y bisa, "no," y parce di cuminsa bisa e palabra "lamenta." Despues el a bolbe stop, y a bisa "tecnicamente no ta suppose di ta akinan."

WAREHOUSE
SALE
8TH & 9TH MARCH
SAVE 40
NOW 149
WAS 189
RADIOSHACK
OPTICAL SOUND BAR-40W RMS-BLACK
4001936
SAVE 560
NOW 999
WAS 1559
GE
DISHWASHER BUILT IN COMPACT 18" MODEL WIFI CONNECT-SS
PDT145SSLSS
SAVE 531
NOW 1099
WAS 1630
WHIRLPOOL
GAS COOKTOP 30" 4 SEALED BURNERS BLACK
WCG55US0HB
SAVE 720
NOW 1399
WAS 2119
GE
STOVE 30" 4 SEALED BURNERS ELECTRONIC IGNITION - WHITE
JGBS60DEKWW
SAVE 33
NOW 69
WAS 102
RADIOSHACK
BLUETOOTH SPEAKER-13W-1500MAH-FM-USB/SD-BLACK
4001749
SAVE 636
NOW 1499
WAS 2135
WHIRLPOOL
FREEZER - CHEST 15 CU.FT - 2 DOORS WHITE
WHB42EBTWJ
SAVE 410
LG UHD TV
NOW 1649
WAS 2059
LG
LED 70" UHD 4K THINQ AI QUAD CORE PROCESSOR 4K
70UP7750PSB
SAVE 777
NOW 1022
WAS 1799
HOME THEATRE SYSTEM-WIRELESS HIGH FIDELITY SUBWOOFER-BLACK
KLIPSCH1069074
SAVE 100
NOW 499
WAS 599
SLEEP ON IT
BACK SUPPORT MATTRESS 4'6 (BMT30B-1503)
SAVE 82
NOW 179
WAS 261
CHALLENGER
RANGE HOOD 30"-3 SPEED-120W-STAINLESS STEEL
CX4572/1.4572.73
SAVE 400
NOW 799
WAS 1199
Serta
SERTA-5'0/QUEEN SPINAPEDIC PILLOWTOP MATTRESS (BMT2B4-3523)
SAVE 300
NOW 599
WAS 899
RESTONIC
RESTONIC CHIROTONIC PILLOWTOP MATTRESS QUEEN (BMT2EF-5056)
SAVE 55
NOW 79
134
RADIOSHACK
WIRELESS DUO MICROPHONE-CONE TYPE
WIRELESS DUO MICROPHONE-CONE TYPE
SAVE 200
NOW 599
WAS 799
Serta
SERTA SPINAPEDIC EXTRA FIRM MATTRESS FULL (BMT2B1-3519)
SAVE 300
NOW 999
WAS 1299
RESTONIC
COMFORT CARE PILLOWTOP MATTRESS QUEEN (BMT304-5061)
amc unicon
LOCATION
SABANA BLANCO 1D
(BANDI BOHAMA)
8:30AM
TILL
4:30PM

ARUBA VANDAAG®

Zaterdag 9 Maart 2024 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

Consul Generaal: Groeiende vraag naar Arubaanse studenten voor studie in de VS

Pagina 3

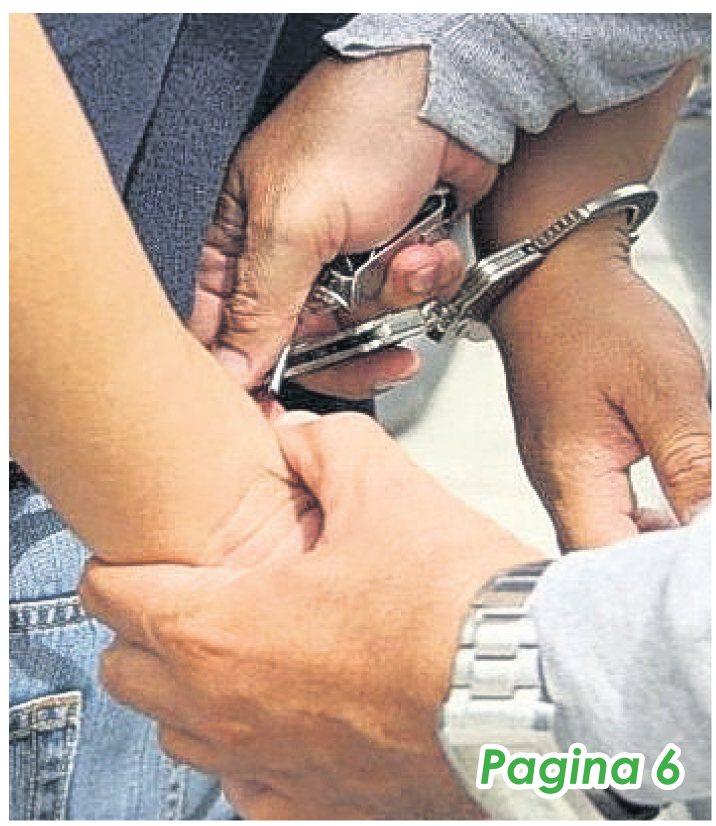
Volgens de KvK:

Bouw hotelversnelling en vergrijzing veroorzaken

Pagina 2

Invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering is op 1 april

Pagina 6

Volgens de KvK:

Bouw hotelversnelling en vergrijzing veroorzaken personeelstekort

Al geruime tijd is het tekort aan werknemers een onderwerp van discussie en aandacht binnen de gemeenschap van Aruba en de commerciële sector. De Kamer van Koophandel (KvK) hield gisterochtend een persconferentie om dit onderwerp te bespreken en enkele cijfers te presenteren die zij hebben ontvangen van handelaren via hun enquête over dit zorgwekkende onderwerp.

Al enige tijd geven bedrijven aan dat ze moeite hebben om vacatures te vervullen en diverse andere factoren die dit probleem creëren. KvK samen met AHATA, ATIA en CUA komen samen om dit probleem aan te pakken en het de prioriteit te geven die het verdient.

Directeur van de KvK, Martijn Balkenstein, legde uit dat een van de vragen in de enquête was: wat kan er worden gedaan om dit probleem op te lossen? Handelaren die deelnamen aan de enquête hebben hun suggesties gegeven over wat kan helpen om dit probleem op te lossen.

Uit deze vraag blijkt dat 1 op de 5 handelaren aangeeft dat het proces om een werkvergunning te krijgen moet worden verbeterd. Balkenstein gaf aan dat DPL en DIMAS hier momenteel mee bezig zijn om dit proces te verbeteren. Het proces zou naar verluidt 10 weken duren, maar handelaren geven aan dat het in werkelijkheid veel langer duurt.

Een ander punt dat naar voren komt, is dat handelaren aangeven dat er gestopt moet worden met het bouwen van hotels en appartementen. De bouw van meer hotels en appartementen voegt toe aan de druk op meer werknemers om optimale service te verlenen aan de bezoekers.

Een ander punt dat benadrukt wordt, is dat de arbeidswetten in Aruba erg verouderd, star, niet flexibel zijn en niet langer voldoen aan de nieuwe omstandigheden van vandaag. Hij benadrukte dat de wetten gemoderniseerd en flexibeler moeten worden gemaakt.

Balkenstein zei dat 10% van de handelaren die tot nu toe aan de enquête hebben deelgenomen aangeeft dat het minimumloon moet worden verhoogd om anderen ook kansen te geven om op de arbeidsmarkt te stijgen. Hij benadrukte dat het belangrijk is om meer training te geven en dat dit niet alleen de verantwoordelijkheid is van een bedrijf, de overheid, of alleen de KvK, maar dat iedereen zich moet inspannen om training en onderwijs te stimuleren om de vaardigheden op de arbeidsmarkt te verbeteren.

"Er is een vaardigheidstekort en het is erg belangrijk om training en onderwijs te geven om het vaardigheidsniveau van mensen te verhogen, zodat ze ook kunnen voldoen aan de vereisten of wensen van elke werkgever," merkte hij op.

Hij voegde eraan toe dat er ook een groep handelaren is die aangeeft dat ondernemerschap moet worden gestimuleerd, dat er geïnvesteerd moet worden in infrastructuur, en een kleine groep die zegt dat het nalevingsniveau moet worden verhoogd, wat vrijwel zeker zal leiden tot gelijke arbeidsvoorwaarden.

Balkenstein benadrukte dat terwijl de KvK samen met andere belanghebbenden werkt om het tekort aan arbeidskrachten te beperken of te elimineren, het erg belangrijk is om een idee te hebben van wat de werkelijke oorzaken van dit tekort zijn. Hij gaf aan dat er verschillende aspecten zijn die worden aangedragen die bijdragen aan dit probleem.

Hij legde uit dat een van deze aspecten de vergrijzing van de bevolking is, wat een belangrijke rol speelt, en dat ook de vergrijzing van de arbeidskrachten een ander punt is. Dit betekent dat het aantal ouderen toeneemt terwijl het aantal jongeren afneemt.

Hij noemde ook dat de werkloosheidscijfers historisch laag zijn. In 2022 waren er 2.330 werklozen en momenteel, hoewel de cijfers voor 2023 nog niet bekend zijn, wordt geschat dat dit nog lager zal zijn.

Balkenstein benadrukte twee belangrijke punten die primair de oorzaak zijn van het tekort aan personeel. Hij ging verder met uitleggen dat als we naar het afgelopen decennium kijken, we kunnen zien dat er ongeveer 600 hotelkamers zijn gebouwd in de verschillende jaren, wat heeft geleid tot de noodzaak van ongeveer 500 extra werknemers in de hotelsector.

Voor de jaren 2023 tot 2028 benadrukte hij dat de bouw van kamers versneld zal worden, met plannen om in totaal 1.700 kamers te bouwen. Met dit aantal moeten hotels voor een optimale werking ongeveer vierduizend werknemers hebben, en dat zijn alleen maar functies die direct verband houden met de hotelsector. Als we rekening houden met indirecte diensten, zoals wasserijen, taxichauffeurs, en watersportbedrijven, is het aantal nog hoger.

Een ander belangrijk punt dat Balkenstein naar voren bracht, is de vergrijzing van de arbeidskrachten. Zoals eerder genoemd, betekent dit dat de populatie van oudere mensen blijft stijgen, terwijl het aantal jonge arbeidskrachten afneemt. Hij benadrukte dat dit wereldwijd gebeurt, maar veel mensen beseffen niet dat de vergrijzing op Aruba sneller gaat dan bijna elk ander land ter wereld.

Dit komt doordat het aantal kinderen per vrouw op Aruba is gedaald van een gemiddelde van zes kinderen naar 1,7 kinderen in minder dan 15 jaar, terwijl dit in Europa 100 jaar heeft geduurd. Als we de arbeidskrachten van 2010 vergelijken met die van 2022, zien we dat het aantal mensen onder de 49 jaar met 12.000 is gedaald, wat betekent dat er telkens minder jonge mensen op de arbeidsmarkt komen. Ondertussen is het aantal mensen ouder dan 50 gestegen, en we zien zelfs een aanzienlijke groep van boven de 65 die nog steeds economisch actief is.

Hij benadrukte dat dit een zeer ernstig probleem is, omdat als deze trend zich voortzet, in de komende 10 jaar meer dan 12.000 mensen de arbeidsmarkt zullen verlaten vanwege pensionering en er niet genoeg jonge mensen zijn om hen te vervangen.

Wat betreft acties die kunnen worden ondernomen om dit probleem aan te pakken, heeft de KvK het thema "connect" gekozen. Hij legde uit dat deze enquête hen verbindt met de commerciële sector. Hij benadrukte dat het hierbij cruciaal is om een idee te krijgen van de omvang en intensiteit van het probleem van het personeelstekort, of het nu slechts enkele sectoren of alle sectoren treft. Tot nu toe wijzen de resultaten van de enquête erop dat het probleem alle sectoren treft.

Aan de andere kant legde hij uit dat het ook belangrijk is om contact te leggen met de andere kant van de medaille, met mensen die op zoek zijn naar werk, omdat het vaak voorkomt dat sollicitanten geen reactie meer ontvangen. Op deze manier kunnen ze achterhalen wat hun suggesties zijn en wat de obstakels zijn.

Een ander punt, en iets dat al gebeurt, zo benadrukte Balkenstein, is dat de KvK contact legt met verschillende belanghebbenden omdat dit probleem van invloed is op elke werkgever, maar ook op werknemers en op heel Aruba, omdat optimale dienstverlening niet mogelijk is wanneer er een tekort aan personeel is.

Hij voegde eraan toe dat de KvK ook contact legt met de overheid en een vergadering heeft gehad met de Minister van Arbeid, samen met andere belanghebbenden, waarbij ze hebben aangegeven dat ze een taskforce willen opzetten, bestaande uit de KvK en andere belanghebbenden, om te werken aan verschillende suggesties die echt kunnen helpen om de huidige situatie te verlichten.

Consul Generaal: Groeiende vraag naar Arubaanse studenten voor studie in de VS

Recentelijk was Consul Generaal van de Verenigde Staten, Margy Bond, op bezoek in Aruba en tijdens haar bezoek had onze verslaggever de gelegenheid om een interview met haar af te nemen en verschillende interessante onderwerpen aan te snijden. Een van de onderwerpen die werd besproken, was haar bezoek aan de Universiteit van Aruba als onderdeel van een educatief project tussen de Universiteit van Aruba en de Penn State University.

Over dit evenement legde Consul Generaal Bond uit dat het een receptie was ter viering van het eerste Sustainable Engineering Exchange Program tussen de Universiteit van Aruba en de Penn State University.

“Dit hebben we nog nooit eerder gehad,” merkte ze op. Ze ging verder met uitleggen dat de manier waarop het programma was opgezet, inhield dat er een professor van Penn State en een professor van de Universiteit van Aruba samenkwamen om het curriculum en het lesmateriaal te ontwikkelen. In totaal hebben 13 studenten zich ingeschreven om deel te nemen aan dit programma, zeven studenten uit de Verenigde Staten en zes studenten uit Aruba, en deze week is het deel van het programma dat face-to-face plaatsvindt.

Ze gaf aan dat de studenten al hebben samengewerkt en elkaar virtueel hebben leren kennen om een project te bespreken dat Amsterdam Manor Hotel moet helpen manieren te identificeren om duurzamer en groener te zijn voor de toekomst. De studenten van Penn State reisden deze week naar Aruba en ontmoetten de Arubaanse studenten.

Volgens haar omvat een deel van het programma dat de studenten Amsterdam Manor Hotel bezoeken om met het management te praten, alle gegevens en informatie te krijgen, waarna ze samen aan het project zullen werken. Het project zal gedurende het hele semester doorgaan, waarbij hun uiteindelijke taak zal zijn om hun resultaten te presenteren.

“We zijn erg blij, want het is niet alleen een educatieve uitwisseling, waar we meer van willen doen, maar het is ook een kans voor onze jonge geesten en de particuliere sector, evenals de academische wereld, het onderwijs en de overheid, om na te denken over wat de oplossingen zijn voor schone energie, wat de oplossingen zijn voor duurzaamheid, hoe we aan die zaken kunnen werken voor de toekomst. Dus we zijn erg enthousiast over de uitwisseling,” benadrukte Consul Generaal Bond.

Nog een project dat de Consul Generaal heeft genoemd, is EducationUSA, wat ook deel uitmaakt van hun educatieve aanbod. EducationUSA is een programma dat het Amerikaanse consulaat is gestart tijdens de pandemie, en dat vorig jaar is gelanceerd.

Ze gaf aan dat momenteel, voor dit programma, ze wachten op de benoeming van een fulltime onderwijsadviseur, naast de andere onderwijsadviseurs die al aanwezig zijn. EducationUSA is een programma waar middelbare scholieren of post-secundaire studenten een afspraak kunnen maken en EducationUSA kunnen bezoeken, met een van de adviseurs kunnen praten, en alle nodige adviezen kunnen krijgen als ze hun studie in de Verenigde Staten willen voortzetten.

Ze legde uit dat de taak van de adviseur is om te helpen bepalen of de student naar een tweejarig of vierjarig programma wil gaan, wat ze moeten doen voor gestandaardiseerde tests zoals de SAT, hoe ze een sollicitatie voor de school moeten invullen, of het mogelijk is om een virtuele rondleiding te doen of de school te bezoeken, en uiteindelijk, nadat de student alle toepassingen heeft ingediend, helpen ze met het aspect van financiële hulp, alles wat te maken heeft met acceptatie bij een van de universiteiten.

Consul Generaal Bond benadrukte dat EducationUSA de studenten op alle mogelijke manieren zal helpen en ook de ouders zal ondersteunen, van het maken van een afspraak voor een visum tot het voorbereiden en weten wat ze moeten doen voordat ze naar de Verenigde Staten gaan.

“Het is een uitgebreide, gratis, educatieve adviesdienst, en we zijn erg blij met dit programma. Het laat zien hoezeer we geloven dat onderwijs een kans is voor Arubanen, een kans voor uitwisselingen waarbij ook Amerikanen worden blootgesteld aan Aruba, en een kans voor Arubanen om te reizen en te studeren in de Verenigde Staten,” benadrukte ze.

Consul Generaal Bond heeft aangegeven dat er nu een fulltime onderwijsadviseur naar Aruba komt, wat een teken is dat er een groeiende vraag is naar Arubaanse studenten die hun studie in Amerika voortzetten.

Ze merkte op dat hoewel ze geen specifieke cijfers hebben over het aantal studenten, ze veel interesse zien van mensen die een alternatief willen, die niet per se in Nederland willen studeren, maar mogelijk in Amerika willen studeren. Ze voegde eraan toe dat traditioneel veel atleten uit het Nederlands Caribisch gebied naar Amerika gaan en gerekruteerd worden, maar er zijn ook veel jongeren die geen atleten zijn en zij willen zien dat deze studenten ook de kans krijgen om in Amerika te studeren.

Ze voegde eraan toe dat samen met dit werk het Ministerie van Onderwijs en de regering van Aruba bezig zijn met het ontwikkelen van partnerschappen en overeenkomsten op lokaal niveau met Amerikaanse instellingen en bepaalde specifieke scholen.

Volgens de Consul Generaal heeft het Ministerie van Onderwijs tot nu toe overeenkomsten gesloten met negen scholen in Amerika zodat Arubaanse studenten daar hun studie kunnen voortzetten. Dit grote succes erkende ze dat zijzelf geen eer kan nemen voor de lokale inschrijvingsovereenkomsten die de regering heeft ontwikkeld, omdat dit geen gebied is dat het Amerikaanse consulaat alleen kan promoten voor lokale inschrijvingen, maar toch, benadrukte ze, is dit iets wat ze aanmoedigen.

“We zijn altijd blij om onze eigen gids te geven of enig advies te geven, maar over het algemeen moet het een programma zijn dat is ontwikkeld door de regering van Aruba. En er is een vertegenwoordiger in Washington, de gevolmachtigde minister, Zulema Erasmus, en zij is daar nu. En dit is een van haar prioriteiten om door te gaan met het bereiken van Amerikaanse instellingen om de partnerschappen voor lokale inschrijvingen te krijgen,” benadrukte ze.

Ze voegde eraan toe dat het Amerikaanse consulaat erg blij is dat dit een prioriteit is en ze merkte op dat Aruba met negen overeenkomsten met scholen in Amerika meer samenwerking heeft voor lokale inschrijvingen dan elk ander land in het Nederlandse Caribisch gebied. “En we willen dit herhalen, en we willen meer zien,” benadrukte ze.

ARUBAVANDAAG

Internationale dag van... *Maakt niet uit wat...?*

We hebben internationale dagen voor van alles, voor zaken die er toe doen en andere waarbij dat niet zo is. Het is moeilijk om iets te bedenken waarvoor niet zo'n dag bestaat. Een heleboel krijgen een enkele vermelding in de pers, wellicht een enkele viering afhankelijk van het thema, maar meer dan dat is het niet. Met het resultaat dat steeds meer mensen de reactie hebben van: "Dag van wat? So, what?"

Dat geldt echter niet voor al die dagen. We hoeven natuurlijk geen aandacht te besteden aan dagen zoals Moederdag en Vaderdag, die niet het doel hebben dat er iets dient te veranderen en het zijn meer dagen die enorm gewaardeerd worden door de commercie als topdagen voor hun omzet; die blijven dus gewoon. Een van de dagen die zeker moet blijven is de Internationale Vrouwendag, elk jaar op 8 maart. En waarom dan? Omdat het een van de meest essentiële zaken betreft in welke samenleving ook. Vrouwen, hoewel zij ongeveer de helft van de mensheid en ook onze bevolking uitmaken, dragen in het dagelijks leven het grootste deel van de lasten binnen vrijwel elk huishouden. We hebben een internationale ontwikkeling gezien in de richting van meer participatie van vrouwen in werk buitenshuis. Die ontwikkeling hebben we ook hier meegemaakt. Dat heeft niet noodzakelijkerwijs geleid tot een verlichting van haar taken in het huishouden, het heeft eerder betekend dat veel vrouwen vanzelf twee banen kregen, een betaalde en een onbetaalde. Dat is het geval voor veel vrouwen die een partner hebben maar het is nog erger voor diegenen die met kinderen er alleen voorstaan en in feite moeder en vader tegelijk zijn.

Het doet enigszins ironisch aan om cijfers te zien van de 'arbeidsparticipatie' van vrouwen, gepresenteerd als een groot goed, terwijl de meeste mensen zonder meer kunnen begrijpen dat de meesten niet werken omdat ze dat zo leuk vinden maar eerder omdat ze wel moeten. Zelfs wanneer het twee partners betreft is het meestal noodzaak dat beiden werken en voor de alleenstaande, zeker met kinderen, al helemaal.

Maar betekent dat dan dat de arbeidsparticipatie geen positieve kanten kent? Dat toch zeker wel. We kunnen bijvoorbeeld zien dat vrouwen steeds meer doordringen tot de hogere categorieën van goed betaald werk en die grotere verantwoordelijkheden in de samenleving gaan dragen. Dit heeft ook te maken met het feit dat relatief meer vrouwen studeren en hun studie op HBO en universitair niveau ook afronden. Dat is wat de vrouwen betreft natuurlijk uitstekend maar men moet hierbij ook onder ogen zien dat dit gepaard gaat met het verschijnsel van mannen die voor een dramatisch deel hun studie niet afmaken. Als ze dan terugkomen naar het eiland dan zijn ze niet gekwalificeerd voor bepaald werk dat een diploma vereist en worden ze afhankelijk van andere omstandigheden om alsnog een succesvolle carrière te hebben. Van die kant bekeken is het goed dat vrouwen over het algemeen beter presteren, alhoewel dat niet betekent dat ze in hun werk alles bereiken wat ze zouden wensen, want we zien nog steeds een zekere ondervertegenwoordiging van vrouwen op het hoogste niveau, zowel in de publieke als de privésector. Dus er valt nog heel wat te doen.

Even terug naar de gezinssituatie; zoals al vermeld is het de vrouw die in bijna alle gevallen de grootste lasten van werk en huishouden draagt. Het is echter niet de bedoeling om dat te betreuren en vervolgens toe te schrijven aan de 'cultuur' of 'traditie', of beide. In elke samenleving zijn er zaken die veranderen, waarom dan niet in dit geval. Als men 50 jaar geleden de realiteit van vandaag had kunnen voorzien, waarbij het merendeel van vrouwen werk buitenshuis hebben, zouden maar weinig dat hebben geloofd. Als men 50 jaar geleden mensen zou hebben verteld dat er geen grote gezinnen, van tien of meer kinderen zouden bestaan en dat we het punt zouden bereiken waarbij er meer mensen overlijden dan dat er kinderen worden geboren, zoals het geval in 2023, zou niemand dat geloofd hebben. Maar, waarom zijn bepaalde veranderingen noodzakelijk? Om de moeilijke situatie aan te kunnen pakken die veroorzaakt is door de economische veranderingen van de laatste decennia. Economische ontwikkeling kan financieel welzijn brengen, vooral voor degenen met een aanzienlijk inkomen. Voor een groot deel van de bevolking is de ervaring echter dat naarmate hun salaris steeg de prijzen nog sneller stegen. En dat helpt niet bij het oplossen van de sociale en demografische wijzigingen in een samenleving die zichzelf opnieuw moet uitvinden, met een totaal verschillende bevolkingssamenstelling. Dit soort sociale en culturele aanpassing heeft tijd nodig, veel meer tijd dan de economische veranderingen hebben gekost die eraan ten grondslag liggen. Na de euforie over het feit dat we in staat zijn geweest hét model van toeristische ontwikkeling in de regio te worden kwamen al die andere problemen, van een enorm hoog percentage echtscheidingen, plus de hoge graad van scheidingen in relaties waarbij geen sprake was van een huwelijk, en geweld binnen de gezinssituatie waarvan vooral vrouwen en kinderen het slachtoffer zijn, om een paar te noemen.

De vraag die blijft hangen is deze: wat doen we eigenlijk met al deze zaken? Naar onze mening gebeurt er wel wat maar niet voldoende. We horen bijvoorbeeld niets meer over de uitbreiding van de schooltijden in de namiddag om moeders en vaders in die belangrijke uren de steun te geven die men nodig heeft. Waarom is daarvoor geen geld? In plaats van zich te verheugen op de viering van een of andere dag voor welke zaak ook, kan men zich beter afvragen wat we nou eigenlijk gaan doen aan die problemen die er werkelijk toe doen...

Gebruikers van ATV's en UTV's blijven schade aanrichten aan de natuur

Al lange tijd uiten burgers en organisaties hun ongenoegen over de schade die ATV's en UTV's aanrichten aan de natuur, maar toch blijven bedrijven excursies aanbieden aan toeristen met behulp van dit soort voertuigen, zonder rekening te houden met de schade die ze veroorzaken.

Via een video die op zijn Facebookpagina is gepubliceerd, heeft de heer Greg Peterson laten zien hoe de gidsen toeristen laten zien hoe ze "spinning" moeten doen met deze voertuigen. Terwijl de toeristen zelf ook proberen dit op dezelfde plek te doen, en daarna wordt de activiteit herhaald met de volgende groep toeristen op dezelfde locatie.

Peterson benadrukt dat er voorheen 13 nesten van de shoco-vogel op dit terrein waren, en nu zijn er geen meer. Hij wijst erop dat er voorheen ook veel Patrishi-vogels op dit terrein waren, maar nu zijn er ook geen meer. Dit alles is te wijten aan de vernietiging die deze voertuigen veroorzaken.

"Ik weet niet of ze een certificaat van natuurramp hebben ontvangen. Misschien moeten we ook prijsuitreikingen organiseren voor dit soort 'kwaliteitsprestaties'?" vraagt hij zich af.
Hij benadrukt dat het stof van de "spinning" die de toeristen doen niet alleen terechtkomt op de mooie huizen in Tierra del Sol en omgeving, maar ook in de kustwateren in dat gebied.

"Wie let er op de toestand van onze koralen in dat gebied? DNM, FPNA, Scubble Bubbles, AMMF? De laatste keer dat ik hoorde, maakte het deel uit van ons marien park en is het recentelijk genomineerd als Ramsar Wetland Site. Denk je niet dat het tijd wordt dat ons toerismeproduct een beetje liefdevoller, respectvoller en verantwoordelijker wordt? Overweeg alsjeblieft. Het zou zeer op prijs worden gesteld door velen. Doe het voor de kinderen," merkt hij op.

Verschillende burgers hebben gereageerd op deze publicatie, waarbij ze ook hun ongenoegen en soms verdriet uiten over de steeds slechter wordende situatie en dat de natuur het slachtoffer is van deze activiteiten.
"Elke dag twee keer per dag voor een X aantal toerismebedrijven... waar je ook kijkt, zie je de aftakeling - noordkust, Arashi, Bushiribana, Malmok... degenen die op hun belangrijke stoel zitten hebben geen idee en het kan ze niet schelen zolang we maar geld verdienen," merkte een gebruiker op.

Terwijl een ander opmerkte: "Gedurende de laatste 10 jaar zijn plantensoorten verdwenen, insectensoorten zijn verdwenen, de Vesper-vleermuis is verdwenen in dit gebied. Het enige wat je daar ziet is de safari-jeep van Palm Tours... hypocrieten."

Wat heeft vuilnis te maken... *Met duurzame ontwikkeling...?*

In de afgelopen week heeft dit medium nogal wat aandacht besteed aan het grote probleem van vuilnis dat overal op ons eiland wordt neergegooid. Terwijl de meeste aandacht daarbij uitgaat naar het kennelijke gebrek aan verantwoordelijkheid van zowel de burger als de overheid, zijn er meer aspecten die hierbij moeten worden betrokken. Het gaat niet alleen om het vermelden en behandelen van de mogelijke oplossingen die beschikbaar zijn, maar ook om het bekijken van wat een effectief beleid, om een einde te maken aan het vuilnis dat overal ligt, in bredere zin kan betekenen voor ons als gemeenschap.

Om te beginnen moeten we erkennen dat het niet normaal is om te moeten leven in een plaats die op het punt staat zelf in een vuilnisbelt te veranderen. Als burger hebben we per slot van rekening het recht om in een schone omgeving te leven. Natuurlijk komt dan meteen de opmerking dat het diezelfde burger is, niet allemaal, die dat onmogelijk maakt door al die rommel op al die gesignaleerde plekken te deponeren. Dat is natuurlijk zo en dat betekent dan ook dat wanneer vriendelijke verzoeken geen effect meer sorteren om het gedrag van burgers te veranderen, dat dan de tijd is gekomen dat autoriteiten, gewapend met de juiste wettelijke middelen, in actie moeten komen.

Maar dan nog komen we nog niet tot de kern van de zaak die we hier willen bespreken. Dat is namelijk dat een adequaat beleid met betrekking tot vuilnis, als onderdeel van een strategie voor het eiland om in elk opzicht een plaats te zijn waar het een genoegen is voor de burger om te leven, ook een belangrijke factor kan blijken in het scheppen van een duurzame economie. Meer dan enig ander land zijn wij afhankelijk van het toerisme en dat brengt met zich mee dat als overheid men ervoor moet zorgen dat ons huis – het eiland - op orde is. Dit niet alleen omdat dit sowieso gedaan moet worden, tenzij men enige schaamte ontbeert, maar ook omdat voor langere tijd dit het beste verkoopargument is dat men zich kan wensen.

We zijn ons ervan bewust dat dit op zich niet voldoende is, er zijn nog meer zaken die aangepakt moeten worden, maar even dit thema afronden. Een bijkomende reden waarom ons een strikt beleid noodzakelijk lijkt is dat de burger, die zijn plichten niet nakomt, vaak ook een onverantwoordelijke ondernemer, liever zijn vuilnis in het geniep gaat storten op plaatsen waar men niet meteen zichtbaar is en dat is dan net in de natuur waar de aanwezigheid van die rommel nog meer een choquerend effect heeft op zowel de andere burgers als de bezoeker. Op die manier is de schade dubbel zo groot: onze natuur, die een andere belangrijke 'selling point' moet zijn, ziet er slecht en onverzorgd uit vanwege al die rotzooi op zoveel plekken die beter verdienen, terwijl diezelfde natuur ook nog eens ernstig belaagd wordt door een ander aspect van totaal falen van de zorg voor de natuur, namelijk het toestaan dat de terreinvoertuigen een puinhoop aanrichten, terwijl de overheid steeds de andere kant opkijkt. Ook hier kunnen we weer horen of lezen dat men 'iets' gaat doen. Dat 'iets' moet dan wel iets heel mysterieus zijn want er heerst weer een grote stilte rondom dit thema.

Welnu, wat is eigenlijk het grootste probleem dat ons belet om te komen tot een adequaat beleid voor vuilnisbeheer op het hele eiland? Het grootste probleem heet een regering die een houding aanneemt die lijkt op die van een persoon die de wanhoop nabij is, die onmachtig is, die al niet meer weet wat er gedaan moet worden. Het is dan ook logisch dat men in dit verband de schuld in de schoenen schuift van die onverantwoordelijke burger. Maar, is het dan niet zo dat die onverantwoordelijke burger zich kan veroorloven zich zo te gedragen juist omdat men weet dat er toch niet met harde hand opgetreden wordt en dat er geen actie komt vanuit de overheid? Als burgers met verantwoordelijkheidsgevoel, de overgrote meerderheid, kan men toch niet eigen rechter gaan spelen tegen die onverantwoordelijke burger die overal zijn rotzooi achterlaat? Moet men een stichting in het leven roepen om die taken te gaan uitvoeren? Zouden we dan niet meteen een reactie krijgen van diezelfde overheid dat dat niet de bedoeling kan zijn, dat de ene burger in actie komt tegen een andere. Maar wat moet men dan doen als degene die zou moeten optreden net doet alsof men de middelen niet heeft om op te treden?
Maar is dat wel zo? De regering incasseert honderden miljoenen extra aan belastingen, vooral afkomstig uit de portemonnee van de burgers met de meest bescheiden inkomens, en nu komt men ons vertellen dat er geen geld is om te investeren in het stabieler, flexibeler en veerkrachtiger maken van onze economie?

Is het dan zo moeilijk voor onze regeerders om te begrijpen dat het bouwen en garanderen van een sterke en duurzame economie niet zit in het aanslepen van nog meer investeerders die hotels willen bouwen, maar dat dit in de eerste plaats vereist dat men gaat werken aan die aspecten die de eigen burger een beter leven bezorgen. En dat daarbij je land er goed uitziet voor de burger vanzelf ook zo overkomt bij de bezoeker. Dit vereist wel een andere manier van denken bij degenen die aan het roer staan van dit land en die vooral de laatste tijd de indruk geven dat men gespeend is van enig begrip voor wat werkelijk ons probleem is. Ons probleem is niet om nog meer hotels te openen; ons probleem is in de eerste plaats dat ervoor gezorgd moet worden dat dit de leefruimte is van de burger, die schoon en geordend moet worden gehouden, met onder meer voldoende geschikte woningen. Dat is de belangrijkste taak van degenen die pretenderen leiders te zijn in deze gemeenschap. Neem dan die verantwoordelijkheid, in plaats van steeds loze kreten over 'duurzame ontwikkeling' te uiten.

Terwijl er een nieuw gebouw wordt gebouwd

Voormalige gebouwen van de Juliana School en de Reina Beatrix School volledig vervallen

Onze verslaggever liep door het gebied van de voormalige gebouwen van de Reina Beatrix School en de Juliana School Mavo om de toestand van deze gebouwen te bekijken. Helaas bleek bij aankomst een vergevorderde staat van verval, en nog erger is dat er geen oplossing of plan in zicht is voor deze twee gebouwen, waarvan er één een erkend monument is.

Zoals al bekend is, staan deze twee gebouwen al vele jaren leeg, wat heeft geleid tot een snelle achteruitgang van beide gebouwen. Er zijn op verschillende momenten mogelijke renovatieplannen of ideeën geopperd voor deze gebouwen, maar tot op heden is er niets concreets gerealiseerd.

De Juliana School Mavo zal een nieuw gebouw krijgen. Vorig jaar kondigde minister van Onderwijs en Sport, Endy Croes, aan dat er 6,7 miljoen florin is vrijgemaakt voor de bouw van een geheel nieuw gebouw voor de Juliana School.

In 2016 moest het personeel en de studenten van de Juliana School het gebouw verlaten omdat de toestand van het gebouw niet voldeed aan de normen, en ze werden verplaatst naar een ander gebouw dat ook niet geschikt was voor lesgeven.

Tijdens de aanvullende begrotingsvergadering van 2023 gaf minister Croes aan dat dankzij het overschot het benodigde geld beschikbaar is gekomen voor de bouw van de Juliana School, en dat het project in de eerste maanden van 2024 van start zal gaan.

Naar aanleiding van dit nieuws hebben verschillende burgers op sociale media zich afgevraagd waarom het geld niet is geïnvesteerd in de renovatie van het bestaande gebouw in plaats van de bouw van een volledig nieuw gebouw, en waarom het bestaande gebouw niet op tijd is onderhouden.

Wat betreft het voormalige gebouw van de Reina Beatrix School, dit gebouw is een erkend monument en kan dus niet worden gesloopt. In 2024 is dit gebouw gesloten en zijn het personeel en de studenten van de Reina Beatrix School verplaatst naar andere locaties, omdat de klaslokalen zijn verdeeld over twee verschillende locaties. De reden voor de sluiting is dat het gebouw een monument is en het daardoor duurder en moeilijker wordt om te herstellen.

Hoewel dit gebouw enkele jaren geleden een erkend

monument is geworden, heeft de Arubaanse overheid tot op heden niets gedaan om te helpen bij de renovatie ervan. Het is niet bekend of er daklozen in een van deze gebouwen wonen, maar gezien de staat waarin ze verkeren, is het duidelijk dat mensen het gebouw betreden, het vandaliseren en het achterlaten van afval, en helaas doet geen enkele instantie iets om dit te stoppen.

ARUBA VANDAAG

Hoewel de Orde van Advocaten van Aruba hun bezorgdheid heeft geuit,

Invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering is op 1 april

Afgelopen maandag heeft minister Rocco Tjon in het Parlement van Aruba informatie verstrekt over de invoering van het nieuwe "Wetboek van Strafvordering" dat op 1 april in werking zal treden, met als doel meer rechten te bieden aan slachtoffers, gedetineerden en ook om het werk van de politie te vergemakkelijken, zoals verzekerd door de minister.

Brief van de Orde van Advocaten van Aruba Desalniettemin is er afgelopen maandag een brief van de Orde van Advocaten van Aruba naar het Parlement gestuurd, waarin bezwaar wordt gemaakt tegen de nota inzake het nieuwe Wetboek van Strafvordering, evenals andere correcties en verduidelijkingen. In deze brief uiten zij hun bezwaar tegen de nota van verandering, omdat deze "ernstig de fundamentele rechten van verdachten tijdens een humane detentie schendt," zoals in de brief wordt vermeld.

In de brief wordt aangegeven dat volgens de huidige wet de maximale detentieperiode tien (10) dagen bedraagt, waarbij de verdachte, behalve in speciale omstandigheden, in een politiecel verblijft. Volgens de nieuwe wet wordt de maximale detentieperiode zes (6) dagen. Na afloop van de detentieperiode kan voorlopige hechtenis van de verdachten worden bevolen. Voorlopige hechtenis omvat bewaring en detentie.

De maximale bewaartermijn bedraagt momenteel zestien (16) dagen volgens de huidige wet en veertien (14) dagen volgens de nieuwe wet.

De nieuwe tekst van het Wetboek van Strafvordering, aangenomen op 22 oktober 2020, stelt expliciet dat detentie alleen kan worden uitgevoerd in een detentiecentrum en dus niet in een politiecel, tenzij de commissaris van politie anders bepaalt. Dit komt doordat de politiecellen niet voldoen aan de minimale vereisten die zijn vastgesteld voor een plaats waar voorlopige hechtenis kan worden uitgevoerd. Echter, door de wijzigingsnota is het belangrijk om het artikel van de wet te benadrukken dat bepaalt dat detentie, in principe, alleen van toepassing is in een detentiecentrum dat in werking treedt met de nieuwe strafvorderingswet. Het uitstellen van de inwerkingtreding van het artikel van de wet dat de naleving van de detentie in een detentiecentrum vereist, is onaanvaardbaar voor de Orde van Advocaten van Aruba, en het is nog erger dat er geen schema kan worden gegeven om dit uit te stellen, waarbij de periode tot vijf (5) jaar na de inwerkingtreding van de nieuwe wet kan duren.

De toelichting van de wijzigingsnota geeft het argument aan dat "in de praktijk artikel 94 momenteel niet van toepassing lijkt te zijn vanwege een gebrek aan fysieke ruimte in de KIA. De KIA bestaat uit twee delen, waarvan er één functioneert als voorlopig detentiecentrum terwijl de verdachte wacht op een proces, en het andere deel functioneert voor de uitvoering van straffen na het proces. Er is nog niet aangetoond dat er een gebrek aan ruimte is voor het deel dat fungeert als detentiecentrum, bovendien kan men niet vertrouwen op de huidige praktijk, aangezien de nieuwe wet de motieven voor voorlopige hechtenis verhoogt.

De brief gaat verder met te wijzen op het Caribisch Wetboek van Strafvordering uit 2013, dat de nieuwe tekst van artikel 94 bevatte, zoals aangenomen in 2020. Daarom vinden zij dat er voldoende tijd was om de nodige maatregelen te nemen in de periode voorafgaand aan de invoering. Het vermeende belang bij een vertraging van meer dan vijf (5) jaar weegt niet op tegen het belang van de verdachten bij de uitvoering van het Wetboek van Strafvordering, inclusief artikel 94, aangenomen vanaf 2020. Alternatieve voorzieningen die worden genoemd in de toelichting op de wijzigingen zijn nog niet beschikbaar voor 1 april 2024, en het is niet bekend wanneer ze gereed zullen zijn. Elektronisch toezicht is ook nog niet ontwikkeld en er ontbreken middelen en organisatie, zoals de Orde van Advocaten van Aruba opmerkt.

De politiecellen zijn verre van geschikt als voorlopige detentiecentra en voldoen niet aan de materiële vereisten die de Europese Commissie ter voorkoming van foltering en onmenselijke behandeling (CPT) in de loop der jaren heeft vastgesteld, waarbij zij herhaaldelijk verschillende aanbevelingen hebben gedaan die niet adequaat zijn aangepakt. De CPT hoopte dat onder het regime van het Wetboek van Strafvordering het niet langer mogelijk zou zijn om langer dan drie (3) dagen in een politiecel vast te blijven zitten. Als gevolg van de wijzigingsnota kunnen verdachten nu tussen de zeventien (17) en twintig (20) dagen in politiecellen worden vastgehouden, drie (3) of zes (6) dagen in voorlopige hechtenis en veertien (14) dagen in bewaring. "Dit staat rechtstreeks in contrast met de reikwijdte van artikel 9, aangenomen vanaf 2020, dat volgens de toelichting gebaseerd is op kritiek van de CPT.

Tijdens de detentie in politiecellen komen verdachten normaal gesproken één keer per dag naar buiten om frisse lucht te krijgen, indien mogelijk. Vanwege personeelstekorten gebeurt dit soms niet omdat er geen ruimte is om naar buiten te gaan. Er is geen constante toezicht van het personeel van de CEA. 's Nachts komen politieagenten om de twee of vier uur langs om de verdachten te controleren en ze water te geven. Verdachten kunnen hun familie of vrienden niet bellen, er is onvoldoende ventilatie en de slaapvoorzieningen zijn verre van ideaal.
In het rapport van 24 november 2022 heeft de CPT de cellen verworpen en gewaarschuwd dat verdachten niet langer dan drie (3) dagen in deze politiecellen mogen worden vastgehouden.

De CPT heeft de autoriteiten van Aruba gevraagd om het detentiesysteem in politiecellen te herzien, daarom heeft de Orde van Advocaten van Aruba verzocht om de voorgestelde wijzigingen niet aan te nemen, deze brief is ondertekend door Grasita L. Griffith.

In zijn toespraak tot het Parlement van Aruba heeft minister van Justitie en Sociale Zaken, Tjon, gezegd dat dit "iets goeds" is en dat Aruba het eerste land binnen het Koninkrijk der Nederlanden zal zijn dat dit invoert, "er zijn veel positieve aspecten met betrekking tot de rechten van slachtoffers, de rechten van gedetineerden, maar het biedt ook de politieautoriteit in dit geval de mogelijkheid om hun werk efficiënter en effectiever te doen," zei hij.

Hij verzekerde ook dat naar zijn mening alle partijen winnen met de invoering van dit Wetboek van Strafvordering.

Een van de belangrijkste uitdagingen, zoals hij opmerkte, is de detentiecapaciteit en het gebrek aan personeel dat momenteel in de hele keten heerst, daarom is op 27 februari alleen een wijzigingsnota ingediend voor een artikel dat niet onmiddellijk van kracht wordt, maar op een later bepaalde datum om de gerechtelijke keten de ruimte te geven om aan verschillende punten te werken.

Minister Tjon deelde mee dat hij de bezorgdheid van de Orde van Advocaten van Aruba deelt, maar dat zowel zijn commissie als hijzelf ervoor zullen zorgen dat het Wetboek en andere alternatieven worden ingevoerd om de zorgen te verzachten. Bovendien verzekerde hij dat ze ervoor zullen zorgen dat zo snel mogelijk enkele van de cellen geschikt zullen zijn voor detentie.

Ondanks dat de Orde van Advocaten van Aruba deze brief heeft ingediend en hun zorgen heeft geuit, werd de wet met 16 stemmen voor en 1 tegen aangenomen.

Geen plek voor nog meer mensen... *Maar werk is er volop...*

We beginnen eindelijk mensen aan het woord te zien die de dingen bij hun naam noemen in het huidige debat over de schaarste aan arbeidskrachten die de hele economie aangaat. De directeur van de Kamer van Koophandel heeft in een persconferentie de afgelopen week deze problematiek besproken, waarin onder meer de snelle vergrijzing van onze bevolking aan bod kwam.

Die vergrijzing wordt verergerd door de versnelde teruggang in het aantal geboorten gedurende de laatste jaren. Aruba is in feite een van de weinige 'successen' van 'family-planning', zozeer zelfs dat het aantal geboorten teruggevallen is tot onder het niveau van de jaarlijkse sterfte, beide nu om en nabij de 900 per jaar. Als dit zo doorgaat, ontstaat er een nog grotere druk om de nodige arbeidskrachten uit het buitenland aan te trekken, los van de grote groep werkenden die met pensioen gaan en, belangrijk, ervoor kiezen om niet meer te werken. Hierbij doelen we expliciet op hetgeen we zelfs in landen zien die het economisch veel beter doen dan Aruba, waar gepensioneerden veelal in parttime banen werkzaam blijven of worden. Hier wordt daar niet eens over gesproken.

Maar nu eerst naar het begin van dit alles. Wat vandaag onderwerp van het debat is hebben we nu niet plotseling ontdekt. Toen tegen het einde van de jaren 80 van de vorige eeuw de beslissingen werden genomen die Aruba naar het huidige niveau in het toerisme hebben getild was het al overduidelijk dat een forse import van arbeidskrachten nodig zou zijn omdat lokaal niet genoeg arbeidsreserve voorhanden was. We weten dat sommige mensen blijven hameren op het aan het werk helpen van lokale arbeidskrachten, maar een zekere (frictie)werkgelegenheid zal altijd blijven bestaan en die is bovendien nu beland op een absoluut minimum. Er zijn dus mensen werkloos maar òf ze wensen niet het werk te doen dat voorhanden is, òf ze zijn er niet voor gekwalificeerd. Dit heeft ervoor gezorgd dat sinds die tijd, meer dan dertig jaar geleden, we al heel goed wisten dat we een behoorlijke groep werknemers uit het buitenland moesten aantrekken. Die zijn gekomen, zijn hier gebleven en een groot deel daarvan is nu burger van dit land. Tevens is een deel van hen nu onder degenen die met pensioen gaan en vervangen moeten worden.

We hebben het tot nu toe niet eens gehad over de meer recente groei van het toerisme, met een aanzienlijke toename van de toeristische accommodatie in bijna alle categorieën, wat nu die grote behoefte schept van te importeren arbeid om aan die grote behoefte te voldoen, en dat in zowat elke sector. Niemand hoeft nu enige verrassing noch verontwaardiging, echt of geveinsd, te tonen want we zijn nu beland in de huidige situatie via de bekende weg die we in die genoemde dertig jaar hebben afgelegd en dat vooral door ondoordachte beslissingen van diverse regeringen.
Maar wat de hele aangelegenheid nog ernstiger maakt is het op z'n minst gebrekkige antwoord van de overheid gedurende de hele periode op deze situatie. Er is eigenlijk nooit sprake geweest van een soepel en transparant beleid, alhoewel individuele ambtenaren wel pogingen hiertoe hebben gedaan. Het slecht doordachte en uitgevoerde beleid heeft bijgedragen tot corruptie in een van de meest kwetsbare processen binnen de overheid. Men kan niet beweren dat dit niet waar is; we hebben niet voor niets een minister die een jarenlange straf uitzit wegens corruptie in dit proces, en een andere die om onverklaarbare redenen uitsluitend is aangepakt voor de corruptie met de uitgifte van domeingronden. Een andere minister moest terugtreden na -terechte – druk uit Nederland en diverse directeuren zijn in de loop van de tijd uit hun functie gezet bij de betrokken departementen. We zijn nu in 2024 aangeland en het is onmogelijk om een snel, consequent en transparant beleid te ontwaren.

Waarom zien we geen verbetering?
Als schaarste op de arbeidsmarkt al zo lang een niet te ontkennen feit is, waarom kan de overheid geen beter werk afleveren door het accepteren van de feiten en de binnenkomst van die arbeidskrachten beter te organiseren? Na meer dan dertig jaar dit gebrekkige beleid van diverse kabinetten te hebben aangezien moeten we wel tot de conclusie komen dat ook hier de principes van deugdelijk openbaar bestuur niet overeenkomen met de hang van vele politici om een directe controle te willen uitoefenen op deze ambtelijke processen, vaak om hun persoonlijk belang te kunnen doorvoeren. We kijken al jarenlang aan tegen het verschijnsel dat elke ronde van zogenaamde 'verbeteringen' weer meer eisen oplevert, waarmee de druk op de ondernemers wordt opgevoerd om zaken dan maar op een andere manier te regelen...

Hier bovenop komt dan ook nog de bezopen beslissing van het huidige kabinet om zowel het arbeidsmarktadvies als de afgifte van verblijfsvergunningen onder de minister belast met arbeid te plaatsen. Dit laatste zou eigenlijk bij justitie moeten zijn en blijven. We hebben nu al meer dan twee jaar van dit nieuwe beleid aangezien en geen enkel teken van enige verbetering kunnen waarnemen. Behalve het conflict tussen de minister en de directrice van Dimas, die bij elke gelegenheid voor de rechter werd verloren door de bewindsman, hebben we niets gezien wat maar in de verste verte op verbetering lijkt.

Wat betekent dit alles dan voor de ondernemer die gewoon een uitweg wil voor zijn probleem? Volgens ons, dat hij zichzelf maar moet zien te redden. De suggestie dat er meer trainingen moeten komen heeft weinig zin voor de lokale arbeidskrachten omdat ze er gewoon niet zijn. Als er training moet zijn dan maar voor de arbeidskrachten die nog binnen moeten komen en dat is dan voor rekening van de ondernemer zelf. Arbeidswetten die gewijzigd moeten worden? Laten we een enquête, nee liever een onderzoek doen om te kijken hoeveel lokale werknemers nog een vast contract hebben… Of blijven we nog verstoppertje spelen? We kunnen niet meer mensen bergen op dit eiland, maar werk is er nog genoeg...

Gebrek aan personeel in het team en de prijs voor het huren van afvalcontainers kan bijdragen aan de vervuiling van Aruba

Afgelopen weekend ging de verslaggever op pad en kwam hij verschillende plaatsen tegen waar mensen illegaal afval dumpen langs de weg, hiervoor werd onderzocht hoeveel het kost voor een burger om van zijn afval af te komen.

Op verschillende plekken rondom het Cascabel Airfield in San Nicolas werd aan het einde van het afgelopen weekend gezien dat verschillende soorten materiaal werden achtergelaten zonder de gevolgen en gevaren te zien die dit met zich meebrengt, zowel voor de natuur als voor de dieren die er rondlopen.

Deze wegen worden zowel door de lokale bevolking als door toeristen gebruikt om Grapefield te bereiken of om tijd door te brengen in de natuur, maar het is ook een gebied waar veel dieren rondlopen.

Het is niet bekend of dit komt door de sluiting van de Parkietenbos-stortplaats of dat er mensen in dit gebied wonen en gewoon de sushi verkopen omdat het dichtbij is en ze het niet legaal hoeven te verkopen. Veel van dit materiaal kan niet oplossen in de natuur zoals hout en karton, ze vormen zowel een gevaar voor het milieu als voor de mensen zelf. Onder andere asbest, zink, textiel, oude autobanden en andere materialen zijn op verschillende plaatsen in brand gestoken om de hoeveelheid sushi te verminderen, maar er moet een structurele oplossing komen voor deze locatie.

Waste redirection is een campagne die minister van Milieu Ursell Arends heeft gelanceerd en hoewel ze haar best doet, is het resultaat anders. Daarnaast is gebleken dat er slechts 5 teams zijn die zijn toegewijd aan het schoonmaken van alle gebieden in Aruba volgens de meldingen die binnenkomen bij het Bureau City Inspector, wat betekent dat er meer mensen nodig zijn om dit werk te doen.

De inzameling van zowel residentiële als commerciële sushi gaat door, samen met alle partners die samenwerken, en een afvalsorteercentrum dat rouleert door elk district om huishoudens te helpen bij de overgang van de sluiting van de Parkietenbos-stortplaats.

Serlimar verhuurt op dit moment geen afvalcontainers voor dit soort afval omdat ze bezig zijn met het aanpassen van de prijzen en het is nog niet bekend wat de nieuwe tarieven zullen zijn voor grote containers, in de tussentijd bieden ze nog steeds de normale service voor het ophalen van sushi in elk district.

Een oplossing die ook kan helpen, is de optie van het FIXI-platform, waar burgers illegale dumpingen langs de weg kunnen melden op het platform, gratis.

Duizenden Nederlandse paspoorten gestolen bij ransomware-aanvallen beschikbaar op dark web

(CuraçaoChronicle) – Duizenden Nederlandse paspoorten zijn beschikbaar op het dark web. Deze en andere gevoelige documenten werden allemaal gestolen bij ransomware-aanvallen op Nederlandse bedrijven in de afgelopen maanden, meldt RTL Nieuws na het monitoren van ransomware-aanvallen en de gestolen gegevens gedurende een jaar.

De omroep vond digitale kopieën van meer dan 5.100 Nederlandse ID's die op het dark web zijn gepubliceerd. Het vond ook andere gevoelige documenten van vele duizenden Nederlanders, waaronder bankafschriften, loonstroken en zelfs echtscheidingspapieren. Kwaadwillende partijen kunnen dergelijke documenten gebruiken voor identiteitsdiefstal.

De omroep sprak met slachtoffers van wie de documenten online beschikbaar zijn, en velen waren zich niet bewust van dit feit. Volgens RTL vrezen ze nu dat criminelen uiteindelijk hun identiteit zullen misbruiken.
De documenten zijn gestolen bij ransomware-aanvallen op Nederlandse bedrijven. Ransomware is een type malware dat gegevens op geïnfecteerde computers versleutelt. Slachtoffers moeten een losgeld betalen om hun gegevens terug te krijgen. Als het bedrijf weigert het losgeld te betalen, publiceren de criminelen de gestolen gegevens.

Tientallen Nederlandse bedrijven zijn in de afgelopen maanden slachtoffer geworden van een ransomware-aanval. Meer dan 30 hebben het losgeld niet betaald. Volgens RTL werden er gemiddeld 160 ID's gestolen, meestal van werknemers of klanten, bij elk van hen. Verschillende van deze bedrijven zeiden dat ze bereid waren te betalen, maar niet wisten hoe - de e-mail van de hackers was in de spamfolder beland.

De gestolen documenten worden gebundeld en doorverkocht aan andere cybercriminelen, volgens de omroep. De bundels documenten kosten tussen enkele tientallen en honderden euro's.

De hoeveelheid gestolen gegevens is een "grote zorg", vertelde de Nederlandse Autoriteit Persoonsgegevens aan RTL Nieuws. De gevolgen van identiteitsdiefstal kunnen "bijzonder ingrijpend" zijn. Bij identiteitsfraude doet de crimineel zich voor als iemand anders om abonnementen af te sluiten of creditcards te openen, onder andere.

Nieuw resocialisatieproject voor veroordeelden

(CuraçaoChronicle) – De Reclassering van Curaçao heeft het project "EKIPÁ: Na Kaminda pa mi Trabou" (Op Weg naar Mijn Baan) gelanceerd. Dit initiatief ging officieel van start op vrijdag 1 maart en heeft als doel de kloof naar werk te verkleinen voor personen tussen 18 en 45 jaar die in aanraking zijn gekomen met het justitiële systeem.

Het doel van het project is om recidive te verminderen door de doelgroep niet alleen te voorzien van essentiële vaardigheden voor de arbeidsmarkt, maar ook door hen te ondersteunen in persoonlijke ontwikkeling en de overgang naar ondernemerschap.

Deelnemers zullen intensieve training ontvangen gedurende het programma, met de nadruk op drie hoofdgebieden: het zoeken naar werk, het verkrijgen van werk en het behouden van werk. Van het opstellen van een effectief cv en sollicitatiebrief tot het ontwikkelen van professionele vaardigheden en attitudes, het programma behandelt een uitgebreid scala aan onderwerpen.

Bovendien biedt het project gepersonaliseerde begeleiding door een levens- of loopbaancoach, die op maat gemaakt advies en ondersteuning biedt aan de deelnemers. Deze aanpak zorgt voor vooruitgang niet alleen in hun carrière, maar ook in andere aspecten van het leven die aandacht verdienen, aldus het Ministerie van Justitie.

Met een duur van twee jaar heeft "EKIPÁ: Na Kaminda pa mi Trabou" tot doel dertig individuen, verdeeld in drie groepen van tien, voor te bereiden op een succesvolle toekomst op de arbeidsmarkt.

Parlement: Verkoop van Ennia moet druk op de bevolking verlichten

(CuraçaoChronicle) – Het parlement van Curaçao wil dat Ennia zo snel mogelijk wordt verkocht om de druk op de bevolking te verlichten. Dit staat in een motie van het parlement, waar een meerderheid voor heeft gestemd.

Op dit moment wordt aangenomen dat Curaçaose bewoners een aanzienlijke rol spelen bij het beheren van de Ennia-zaak en het oplossen van de problemen. Met de motie hoopt het parlement deze 'stress' te verminderen. Elke partij stemde voor deze motie, behalve Trabou pa Kòrsou. KEM heeft niet gestemd.

Ennia is nog steeds eigendom van de bijna 100-jarige Hushang Ansary. De Amerikaan beweert naar verluidt dat er niets mis is met de verzekeringsmaatschappij. Er zijn echter wel degelijk problemen. Het belangrijkste akkoord bepaalt dat Ennia in eerste instantie onder de Stichting voor Beheer zal vallen, en pas als alles weer op de rails staat, kan het weer eigendom worden van particulieren in de private sector.

Desalniettemin moeten de problemen eerst worden opgelost. Veel bewoners hebben hun pensioenen geïnvesteerd bij Ennia, en deze moeten in de komende jaren worden uitbetaald. Afgelopen mei werd gemeld dat er twee scenario's op tafel lagen om deze problemen op te lossen: een herstart of faillissement.

Het lijkt erop dat nu een derde scenario op tafel ligt, namelijk een verkoop. De opbrengst zou grotendeels naar het fonds voor pensioenuitkeringen gaan, officieel onder Ennia Caribe Leven. Dit voorstel, beschreven in een motie, kreeg steun van bijna alle leden van het parlement. De vraag is of de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS), die momenteel een groot deel van de financiering voor haar rekening neemt, hiermee akkoord zal gaan.

Het is niet bekend hoe de CBCS staat ten opzichte van dit scenario. Het parlement verzoekt de regering om elke vier maanden een update te verstrekken over de situatie.